

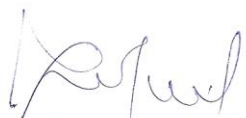
Využití technických památek a jiných průmyslových staveb v cestovním ruchu

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **Lukáš Hlavatý**
Studijní program: **Ekonomika a management**
Obor: **Cestovní ruch**
Název práce: **Využití technických památek a jiných průmyslových staveb v cestovním ruchu**
Cíl práce: **Bakalářská práce se bude zabývat popisem Jaderné elektrárny Dukovany, především informačního centra pro turisty, dále Dalešickou přehradou včetně výletní přepravy po přehradě a její hrází, která je nejvyšší v České republice a druhou nejvyšší sypanou hrází v Evropě, dále přečerpávací vodní elektrárnou v Dalešicích, kde se uskutečňují exkurze pro turisty a dále pivovarem Dalešice, který je veden jako technická památka. V praktické části bude srovnána návštěvnost těchto objektů a na základě dotazníků bude vytvořen profil návštěvníka mikroregionu Hrotovicko.**

Doc. RNDr. Jiří Vaniček, CSc.
vedoucí bakalářské práce

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.
vedoucí katedry
Katedra cestovního ruchu

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Souhlasím s umístěním bakalářské práce v knihovně VŠPJ a s jejím užitím k výuce nebo k vlastní vnitřní potřebě VŠPJ.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje AZ, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne

.....

Podpis

Na tomto místě bych chtěl poděkovat vedoucímu bakalářské práce Doc. RNDr. Jiřímu Vaníčkovi, CSc. za odborné vedení práce, trpělivost a věnovaný čas. Dále bych poděkoval zaměstnancům Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany, Akciového pivovaru Dalešice a Městského úřadu Hrotopice za poskytnuté materiály. Také bych chtěl poděkovat celé mé rodině a blízkým za morální podporu, nejen při tvorbě bakalářské práce, ale během celého studia.

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Katedra cestovního ruchu

**Využití technických památek a jiných průmyslových
staveb v cestovním ruchu**

Bakalářská práce

Autor: Lukáš Hlavatý

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc.

Jihlava 2012

Abstrakt

HLAVATÝ, Lukáš: Využití technických památek a jiných průmyslových staveb v cestovním ruchu. Bakalářská práce. Vysoká škola polytechnická Jihlava. Katedra cestovního ruchu. Vedoucí práce Doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc. Stupeň odborné kvalifikace: bakalář. Jihlava 2012. 72 stran.

Bakalářská práce se bude zabývat popisem Jaderné elektrárny Dukovany, především informačního centra pro turisty, dále Dalešickou přehradou, včetně výletní přepravy po přehradě a hráze, která je nejvyšší hrází v České republice a druhou nejvyšší sypanou hrází v Evropě, dále přečerpávací vodní elektrárnu Dalešice, kde se uskutečňují exkurze pro turisty a dále pivovarem Dalešice, který je veden jako technická památka. V praktické části bude srovnávána návštěvnosti těchto objektů a na základě dotazníků bude vytvořen profil návštěvníka Mikroregionu Hrotovicko.

Klíčová slova: Technické, Průmysl, Památky, Návštěvnost, Výzkum

Abstract

HLAVATÝ, Lukáš: The use of technical monuments and other industrial buildings in tourism. Bachelor thesis. College of Polytechnics. Department of tourism. Supervisor Doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc. Level of professional qualification: bachelor. Jihlava. 72 pages.

This thesis will address the description of the Dukovany nuclear power station, in particular the information center for tourists, the Dalešice dam, including cruise transportation on the dam and its dam, which is the highest dam in the Czech Republic and the second highest rockfill dams in Europe, as well as pumped storage power plant Dalešice where excursions take place for tourists and Dalešice brewery that is recognized as a technical monument. In the practical part will be compared attendance of these objects and questionnaire will be based on a profile visitor Micro-region Hrotovicko.

Keywords: Technical, Industry, Monuments, Visit rate, Research

Předmluva

K výběru tohoto tématu mě motivoval blízký vztah k Jaderné elektrárně a přilehlé oblasti. Už jako malé dítě jsem se vždy zajímal o to, jak taková elektrárna vlastně funguje a co vše se v ní skrývá. Jelikož bydlím v těsné blízkosti jaderné elektrárny, měl jsem možnost několikrát navštívit informační centrum pro turisty a lépe se seznámit s chodem této elektrárny. Hodně lidí má z této oblasti strach, cítí se nejistě, popř. se obávají z úniku radiace. Vysoké železo-betonové věže jsou opravdu vidět z dalekého okolí a mnozí lidé se s touto průmyslovou stavbou nemohou vyrovnat. Nedaleko elektrárny se nachází velká rozvodna elektrické energie, která rozvádí energii po celé České republice. Hlavní vodiče z elektrárny vedou přímo několik desítek metrů nad hlavní silnicí. V této práci bych chtěl zdůraznit, že Jaderná elektrárna Dukovany a celá přilehlá oblast je opravdu bezpečná a turisté se nemusí ničeho obávat.

Celá oblast Hrotovicko je překrásná svým půvabem a má co nabídnout svým návštěvníkům ze širokého okolí.

Obsah

Teoretická část	12
1 Mikroregion Hrotovicko.....	12
1.1 Obecná charakteristika	12
1.2 Geografická charakteristika	12
1.3 Historie území	13
1.4 Zaniklá středověká ves Mstěnice	14
2 Technické památky a jiné průmyslové stavby.....	17
3 Evidence kulturních památek	18
4 Charakteristika vybraných technických památek	19
4.1 Dalešická přehrada	19
4.1.1 Čermákův mlýn.....	20
4.1.2 Jirkasův mlýn.....	20
4.1.3 Koněšínský mlýn	21
4.1.4 Svobodův mlýn.....	21
4.1.5 Dalešický mlýn	22
4.1.6 Výletní přeprava po přehradě	23
4.2 Přečerpávací vodní elektrárna Dalešice	25
4.2.1 Exkurze do přečerpávací vodní elektrárny	26
4.3 Jaderná elektrárna Dukovany	27
4.3.1 Provoz Jaderné elektrárny Dukovany	28
4.3.2 Vztahy s veřejností.....	29
4.3.3 Informační centrum pro turisty	29
4.4 Akciový pivovar Dalešice	31
4.4.1 Prohlídky muzea a pivovaru	32
4.4.2 Ceník vstupného prohlídek muzea.....	32

Praktická část	33
5 Statistiky návštěvnosti	33
5.1 Návštěvnost informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany.....	33
5.2 Návštěvnost Vodní elektrárny Dalešice	34
5.3 Návštěvnost Akciového pivovaru Dalešice	36
6 Dotazníkové šetření	37
6.1 Výsledky dotazníkového šetření	37
6.2 Profil návštěvníka Mikroregionu Hrotovicko	59
7 Návrhy na zvýšení návštěvnosti technických památek	60
Závěr	63
Seznam použitých zdrojů.....	65
Seznam ilustrací	69
Přílohy.....	71

Úvod

Tato práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá popisem Jaderné elektrárny Dukovany, jak vznikla, jaký je její hlavní účel a jaké jsou její plány do budoucna. S rozvojem techniky, informatiky a průmyslových pokroků, jadernou elektrárnu navštěvuje stále více absolventů z různých průmyslových a technických škol. Mohou se zúčastnit exkurze a pod vedením zkušeného personálu budou proškoleni všemi principy fungování elektrárny. V areálu se také nachází informační centrum, kde je vysvětlen pomocí audiovizuální techniky provoz elektrárny. Od Jaderné elektrárny Dukovany se přemístím k oblasti Dalešické přehrady. Zde se převážně zabývám popisem a významem této přehrady, dále organizovanou výletní přepravou po přehradě a v neposlední řadě sypanou hrází Dalešické přehrady, která je významná tím, že její výška dosahuje 100 metrů a je označována nejvyšší hrází České republiky a druhou nejvyšší sypanou hrází v Evropě. Právě pod touto hrází se nachází další velké technické dílo, Přecherčpávací vodní elektrárna Dalešice. I zde jsou organizovány exkurze pro turisty.

Další část práce je věnována Akciovému pivovaru Dalešice, který je známý nejen tím, že je veden jako technická památka, ale především v květnu roku 1980 zde natočil režisér Jiří Menzel kultovní český film Postřižiny na motivy povídek Bohumila Hrabala s Jiřím Schmitzerem a Magdou Vašáryovou v hlavních rolích a dalším vynikajícím hereckým obsazením. Výše zmíněné atraktivita se nachází v překrásném Mikroregionu Hrotovicko, proto významná část práce je věnována právě i tomuto mikroregionu.

V praktické části je srovnávána návštěvnost výše zmíněných objektů a na základě dotazníků bude vytvořen profil návštěvníka Mikroregionu Hrotovicko. Na základě vyhodnocení dotazníků budou provedeny návrhy na zvýšení návštěvnosti těchto technických památek a průmyslových objektů.

Teoretická část

1 Mikroregion Hrotovicko

1.1 Obecná charakteristika

Dobrovolné sdružení Mikroregionu Hrotovicko se rozkládá na území kraje Vysočina v jihovýchodní části okresu Třebíč. Přímo hraničí s okresem Znojmo a Brno-venkov, patřící již ke kraji Jihomoravskému. Toto dobrovolné sdružení bylo založeno na ustavující schůzi dne 26. 7. 2000 a do registru zájmových sdružení bylo zapsáno dne 18. 10. 2000. Zakládajícími členy sdružení byly obce Hrotovice, Bačice, Biskupice, Dalešice, Dukovany, Krhov, Litovany, Odunec, Přesovice, Račice, Radkovice u Hrotovic, Rouchovany, Slavětice, Stropěšín, Třebenice a Valeč. V roce 2009 přistoupila ke sdružení obec Zárubice. Sdružení zahrnuje tedy 17 obcí se 7400 obyvateli a plochou 18 408 ha. ^[9]

1.2 Geografická charakteristika

Mikroregion Hrotovicko je součástí Českomoravské vrchoviny, která se člení do menších částí Jevišovické a Znojenské pahorkatiny. Hrotovice samotné leží v centrální části Hrotovické pahorkatiny v nadmořské výšce kolem 400 m. n. m. Nejvyšším bodem Hrotovicka se stala kóta Na skalném u Zárubic (556 m. n. m.). Zmíněná přírodní oblast podél vodních toků je na Hrotovicku nejvýznamnějším krajinným turistickým cílem. ^[13]

Severní hranici mikroregionu přirozeně vyplňuje řeka Jihlava, jejíž tok je přerušen vodními nádržemi Dalešice a Mohelno. Dalešická vodní nádrž, zejména její levý břeh, je hojně využíván ke sportovnímu rybolovu a rekreaci. Do mikroregionu okrajově zasahuje přírodní park Střední Pojihlaví, který se vyznačuje kaňonovitým údolím řeky Jihlavy pod vodním dílem Mohelno s přirozenými lesními porosty na skalách a sutích s vyznačenou květenou. Jedná se o nejzápadnější místo teplomilné vegetace na okraji Českomoravské vysočiny. Nejvýznamnějším krajinným prvkem středního Pojihlaví je národní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step, vyhlášená již v roce 1953, která se nachází těsně za severní hranicí mikroregionu. V rezervaci jsou dvě naučné stezky – jarní o délce 3,5 km a podzimní o délce 4 km.

Přírodní podmínky a reliéf krajiny Hrotovicka jsou výborné pro aktivity v oblasti cykloturistiky. Z dálkových cyklotras prochází středem mikroregionu po ose Třebíč – Hrotovice – Moravský Krumlov stezka Jihlava – Český Těšín. K nejvýznamnějším regionálním cyklotrasám je možno řadit odbočky zmiňované dálkové trasy, vedoucí z Třebíče do Jaroměřic nad Rokytnou východním směrem přes obce Valeč, Stropěšín, Dalešice, Slavětice směrem na Mohelno a Ivančice a z Hrotovic jižním směrem přes Rouchovany na Znojmo. Za zmínku stojí i cyklostezka kolem Jaderné elektrárny Dukovany.^[9]

1.3 Historie území

Území mezi vodními toky Jihlavou a Rokytnou téměř na rozhraní Českomoravské vrchoviny a nížiny Svrateckého úvalu poskytovalo příznivé podmínky pro život už v pravěku. V nadmořské výšce kolem 400 m a za dobrých klimatických podmínek se zde v krajině mohli sběrači a lovci dobře uchytit. [Květ, 2002, str. 13]

Nejstaršími doklady o přítomnosti člověka jsou jednoduché kamenné nástroje z Dukovan. Patřili lidem z období středního paleolitu, tj. z doby před 250 000 až 40 000 lety). Počet lidí se zvětšoval v mladém paleolitu, asi od 40 000 po 10 000 před n. l.), opět jsou nálezy z té doby z oblasti Dukovan. [Květ, 2002, str. 13]

Samotné Hrotovice mají doloženou přítomnost pravěkého člověka na několika místech. Nejstarší z nálezů pocházejí u území zaniklé středověké osady Mstěnice. Šlo nepochybně o nástroje paleolitické, tedy ze starší doby kamenné. Nejpočetnější jsou nálezy z neolitu – z mladší doby kamenné. Neolitická sídliště s keramikou byla nalezena na několika místech, zejména kolem polní cesty směrem k Bačickému potoku. [Květ, 2002, str. 13]

Pro starší úsek pozdní doby kamenné (4 000 až 2 000 před n. l.) se na Hrotovicku dosud nenalézají příslušné doklady. V mladém neolitu byla zjištěna zemědělská osada na území zaniklé obce Skryje, dnešní areál Jaderné elektrárny Dukovany. [Květ, 2002, str. 14]

Slovanská doba (od 6. století do 8. století) se projevila především v úrodných úvalech. Vzácné nálezy jsou pouze z Mstěnic, dále pak ze Slavetic, Rouchovan a zdejšího areálu Jaderné elektrárny Dukovany. V té době docházelo k postupnému osídlování

Hrotovicka slovanským obyvatelstvem. Pokud jde o ostatní obce na Hrotovicku, není doposud dostatek materiálů, které by dovolily určit dobu jejich vzniku. Nejlépe je doložen případ Mstěnic, které vznikly už v době velkomoravské a zanikly roku 1468. Podobný osud, pokud jde o předčasný zánik, měly na Hrotovicku, podobně jako jinde na Moravě, i další osady např. Boříkovice u Rouchovan nebo Oldřichovice u Hrotovic. Jako většina moravských obcí zanikly asi v 15. století v důsledku hospodářských změn. Ve 20. století zanikly obce Skryje, Lipňany a Heřmanice při výstavbě Jaderné elektrárny Dukovany. [Květ, 2002, str. 14 – 17]

Drobná průmyslová výroba zastoupená od 19. století v podobě lihovarů nebo pivovarů, mlýnů, pil a cihelen a jen s místním významem těžba stavebních materiálů se udržela ještě do 2. světové války. S politickým převratem a socializací průmyslu po roce 1948 vzaly z většiny drobné podniky za své, pokud nebyly zničeny již za války. Drobná řemesla také zanikala a tak část obyvatel hledala obživu dojížděnou za prací do továren, hlavně do Třebíče. Zcela převratnou situaci vyvolalo v sedmdesátých letech budování Jaderné elektrárny Dukovany. Tomu předcházela v roce 1970 zahájená výstavba vodního díla Dalešice s přečerpávací vodní elektrárnou. Projevilo se to nejen výstavbou nových obytných domů v Hrotovicích ale především početnou pracovní příležitostí. Chladicí věže se staly zdaleka viditelným znamením na území Hrotovicka. Toto území s nejstarším osídlením v pravěku se stalo nejmodernějším a největším průmyslovým příkladem na Hrotovicku. [Květ, 2002, str. 19]

1.4 Zaniklá středověká ves Mstěnice

„Když před 35 lety se poprvé zaryly rýče na polích v údolí Mocly a Bačického potoka, nikdo netušil, co všechno je ukryto pod povrchem ornice. Vědělo se, že v těchto místech stávala vesnice jménem Mstěnice, ale proč a kdy zmizela z povrchu země, nebylo známo.“ ^[14]

Za poznáním tváře středověku nemusíme pouze na hrady a zámky. Můžeme také navštívit různé archeoskanzeny nebo středověké vesnice. Jednou z takových pohřbených a znovuobjevených vesnic je cenná archeologická lokalita s názvem Mstěnice. Najdeme ji na pravém břehu Rouchovanky u soutoku s Mlýnským potokem, asi 3 kilometry jižně od Hrotovic. ^[15]

„Asi hodinu jižně od Hrotovic v malebném údolí potoka Mocly stávala ves Mstěnice. Stopy po ní viděti dosud: v rovině u potoka pevné základy jakéhosi většího stavení (snad dvora) a nad ním na vrchu lesem porostlém hradisko s dvojitým kruhovitým valem. Lid vypravuje o tom místě, že tam stávala osada jménem „Křtěnice“. Vesnice ta bývala samostatným statkem, dle něhož se delší dobu psal vladycký rod ze Mstěnice neb ze Mstěnic. Ves připomíná se ve veřejných listinách teprve ke konci XIV. století. [Dvorský, 1916, str. 173]

Z písemných pramenů bylo známo, že ve Mstěnicích stávala tvrz. Na tvrzi sídlil vladycký rod, připomínaný v písemných pramenech v druhé polovině 14. století, kdy Vilém ze Slavíkovíc předal tvrz Henslínovi z Bohutic. Největšího rozkvětu se tvrz dočkala patrně za Jana Dítěte ze Mstěnic, který vystupuje jako svědek na listinách.

V těsné blízkosti tvrze stál dvůr, jehož kamenné základy tvoří pravidelný obdélníkový půdorys. Součástí dvora byl trojdílný dům, dvě stáje, kolny a kovárna. Mstěnický dvůr zajišťoval obyvatele tvrze základními zemědělskými produkty, jako masem, mlékem, vejci, drůbeží a pravděpodobně i ovčí vlnou a konopím. K velmi vzácným nálezům ve Mstěnicích patří sušárna obilí se stodolou. Jejich kamenné základy byly zakonzervovány a spolu s tvrzí a dvorem tvoří ojedinělý archeologický památník na našem území. Důležitou hospodářskou budovou byly patrové špýchary (budovy sloužící k uskladnění vymláceného obilí), které stály buď samostatně ve dvoře, nebo byly spojeny s domem. Tyto patrové špýchary patří k nejstarším dokladům na našem území. [14]

Nálezy ze Mstěnic dokládají i jejich osídlení v době staroslovanské (okolo 10. století), o čemž přináší důkazy od 60. let minulého století, kdy se prováděl výzkum archeologického oddělení Moravského muzea v Brně. Nejstarším prozkoumaným objektem ve Mstěnicích byla chata, v níž byla nalezena keramika, kterou je možno datovat už od 8. století. Byly zde nalezeny zbytky keramiky, zvířecích kostí, opracované a zdobené kostěné předměty, zbytky kovových předmětů (ostruhy, esovité náušnice, železné ocílky), denár atd. [Sucharda, 2001, str. 4]

Archeologický výzkum prováděný před několika lety, odkryl celý půdorys tvrze. Tvořila ji původně centrálně položená věžovitá stavba, která se nacházela ve čtvercové ohradní zdi. Věž, vybudovaná na skalnatém útvaru, který tu vystupuje nad terén, byla spolu s hradním opevněním postavena kolem poloviny 13. století. Od celé osady

a dvorce byla tvrz oddělena 11 m širokým příkopem, v němž byly nalezeny i zbytky spáleného dřevěného mostu. Na tomto místě se v minulosti nacházel i vodní mlýn. Vzhledem k jedinečnému dochování zbytků tvrže bylo přikročeno v roce 1969 ke konzervaci odkrytého zdiva. V minulosti docházelo k velkým sporům o osud této vesnice. Půda údajně nebyla vyjmuta z půdního fondu a tak hrozilo, že toto turistické místo bude zahrnuto a bude se na ní pěstovat kukuřice. Dále se řešilo i soukromé vlastnictví pozemku, což situaci ještě zkomplikovalo. Naštěstí, v současné době jsou již právní věci vyřešeny.^[13]

Archeologický výzkum tak osvětlil příčinu i dobu zániku této vesnice. Výzkum však dal odpověď i na otázku, kdy se objevily první stopy člověka v této krajině. Bylo to v mladší době kamenné, kdy do tohoto údolí přišli lidé kultury moravské malované keramiky. Slovanské obyvatelstvo se zde objevilo koncem 8. století a žilo zde nepřetržitě až do osudného roku 1468, kdy vesnice zanikla požárem při tažení uherských vojsk krále Matyáše.^[14]

2 Technické památky a jiné průmyslové stavby

Je všeobecně známo, že naše země je bohatá na kulturní a historické památky. Kromě pozoruhodných hradů a zámků a dalších pamětihodností existují i památky technické, které jsou velice zajímavé. Právě tyto památky jsou cenným svědectvím o rozvoji techniky a průmyslu. [Novotná, 2004, str. 5]

Největším lákadlem technických památek je jejich různorodost a zejména jejich vztah ke všem odvětvím výroby a průmyslu. Jejich původ lze hledat již v době, kdy člověk poprvé začal ke svému prospěchu využívat sílu větru a vody. Průmyslová revoluce v 19. století pak přináší technický pokrok – páru. Technickými památkami tedy označujeme vše, co usnadnilo člověku práci a posunulo vývoj kupředu. Zahrnují díla související s hornictvím, hutnictvím, energetikou či rozvojem dopravy, ale patří sem i mlýny a dřevěné lávky. Je třeba však podotknout, že památky technického zaměření nepatří obecně mezi turisticky nejatraktivnější. Nejčastějšími návštěvníky těchto míst jsou obvykle vzdělanci, studenti a odborná veřejnost, jejichž motivy návštěv těchto objektů jsou rozdílné od tradičních motivačních faktorů v cestovním ruchu. Jedná se především o motivy poznávací a vzdělávací. ^[35]

Pomineme-li lidskou sílu a používání hospodářských zvířat, je nejstarším a velice důležitým a pro počátky rozvoje techniky nezbytným zdrojem energie voda. Svou pozici si udržela dodnes, neboť právě jejím prostřednictvím je vyráběno nemalé procento elektrické energie. Vodní toky sloužily od pradávna k dopravě. Významné dopravní cesty byly později přehrazeny mnoha účelovými vodními nádržemi. Jejich hráze, elektrárny, mosty, ale i celá vodní díla jsou dnes cenným svědectvím technického pokroku a příkladnou ukázkou lidské dovednosti.

Jedním z nejstarších řemesel je mlynářství. První vodní mlýny byly vybudovány v Evropě již v 9. století, ale až od 14. století docházelo k jejich rozšiřování a technickému zdokonalování. Od 13. století začaly vznikat také větrné mlýny, které lidé využívali až do 20. století.

Četné jsou technické památky dokumentující vývoj hornictví, neboť na našem území se těžila celá řada nerostných surovin. Rovněž sklářství má v českých zemích významné postavení a dlouhou tradici. Rozvíjelo se zejména v 15. – 17. století, především na Šumavě a v severních Čechách. [Novotná, 2004, str. 5 – 6]

3 Evidence kulturních památek

Některé technické památky jsou zároveň vedeny jako kulturní památky, které musí být evidovány v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.

Tento seznam nabyl účinnosti Zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, kde došlo k významným změnám v oblasti evidence kulturních památek. Cílem založení Ústředního seznamu kulturních památek, bylo zavést jednotnou evidenci, obsahující základní údaje důležité pro zjišťování péče o kulturní památky, kdy zejména dřívější správní orgány na podkladě výpisu z ústředního seznamu vedly evidenci kulturních památek svých územních obvodů.

Zákon stanovil, že Ústřední seznam kulturních památek povede Národní památkový ústav, se sídlem Valdštejnské náměstí 3, 118 01 Praha 1. Seznam je veřejně přístupný na webových stránkách <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>, kde může veřejnost vyhledat evidované nemovité památky, světové dědictví, národní kulturní památky, chráněná území, nejohroženější nemovité památky, povolení k restaurování, operativní průzkumy a dokumentace, bibliografie památkové péče, knihovnu ústředního pracoviště Národního památkového ústavu, katalogy, organizační strukturu, apod. ^[36]

V bakalářské práci popisují technické památky a průmyslové stavby, které se svým postavením řadí mezi nejvýznamnější v mikroregionu. Jedná se o Dalešickou přehradu, kde kdysi bývalo několik významných hospodářských mlýnů, zejména mlýn Čermákův, Jirkasův, Koněšínský, Svobodův či Dalešický. Dnes jsou mlýny zatopeny hladinou přehrady. Pod hrází Dalešické přehrady, která je vedena jako nejvyšší hráz v České republice a druhá nejvyšší sypaná hráz v Evropě, se nachází další významné technické dílo – Přecerpávací vodní elektrárna Dalešice, která je důležitým zdrojem výroby elektrické energie.

Významná část bakalářské práce se zabývá popisem Jaderné elektrárny Dukovany a Akciovým pivovarem Dalešice, jelikož tyto 2 památky patří k nejvýznamnějším technickým a průmyslovým stavbám v širokém okolí.

Z uvedených technických památek je jako kulturní památka vedený pouze jediný Akciový pivovar Dalešice. Kulturní památkou Ministerstvem kultury byl vyhlášen dne 22. 6. 2006. ^[37]

4 Charakteristika vybraných technických památek

4.1 Dalešická přehrada

Dalešická přehrada se ve vší skromnosti může pyšnit titulkem báječně strávený den, víkend... co je komu milé. Nejhlubší přehrada v České republice se v žádném případě nesmí brát na vědomí pouze v souvislosti s přečerpávací elektrárnou, i když mužský element svou dominancí najde bezesporu v každém z nás, je třeba otevřít oči dokořán, uvolnit smysly, nadechnout se a pouze vnímat krásu lehkosti ve spojení vodní hladiny, skalisek a nezdolných stromů, u nichž vás jistě uchvátí jejich vůle uchytit se i na těch nejextrémnějších kouscích terénu. ^[16]

Dalešická přehrada je známá jako jedno z nejvýznamnějších technických děl okresu Třebíč. Nachází se zhruba 20 km jihovýchodně od města Třebíče. Návrhy vybudovat zde vodní dílo k energetickému využití existovaly již ve 20. letech 20. století, ale postaveno bylo však až v letech 1970 – 1978. [Pergler, 2004, str. 79]

V letech 1976 až 1979 zatopila svými vodami jedno z nejkrásnějších údolí v České republice – údolí řeky Jihlavy, od Vladislavy až po Mohelenskou hadcovou step. Délka přehrady v kaňonovitém a poměrně nepřístupném údolí činí 22 km a od hlavní sypané hráze u Kramolína zasahuje až k Čermákovu mlýnu. Pamětníci stále vzpomínají na výlety do údolí řeky Jihlavy poblíž Číměře, Koněšína, Třebenic, Hartvíkovic, Dalešic, Kramolína a Slavetic. Řeka protékala mezi skalními stěnami nedotčenou přírodou oživenou několika mlýny.

Dalešická přehrada má dvě nádrže – jednu u Kramolína a druhou u obce Mohelno. Toto významné technické dílo bylo postaveno jako zdroj vody pro Vodní elektrárnu Dalešice, ochrana před povodněmi, zásobování Jaderné elektrárny Dukovany a zajištění vody pro zavlažování pozemků. ^[17] S objemem nádrže 127 300 000 m³ patří hlavní nádrž k největším na celé Moravě. S maximální hloubkou 85 metrů je v České republice nejhlubší. Výška hladiny vody není stálá, ale mění se v průběhu dne až o 2 metry. Ve dne hladina klesá a v noci stoupá. Je to způsobeno zpětným přečerpáváním vody z vodní nádrže Mohelno, která je hned pod ní sloužící jako zdroj vody na chlazení v Jaderné elektrárně Dukovany. Sypaná hráz je svou výškou 100 m nejvyšší hrází v České republice a druhou nejvyšší sypanou hrází v Evropě. Původní kaňonovité údolí ztratilo napuštěním nádrží svou romantičnost, ale břehy i nadále lemují příkré stráně,

které jsou místy až 100 m vysoké. Jsou porostlé lesy a přístup k vodě není jednoduchý.
[17;18]

Dalešická přehrada je dobrým objektem pro potápění, protože velké množství břehů je tvořeno skalami, okolo kterých se dobře potápí. Protože se jedná o umělé dílo, je možné na dně naléznout zaplavené objekty - domy, mlýny, mosty apod. K některým objektům se dá dostat podél provazů, které tu natahali jiní potápěči. Převážná část zatopených objektů byla před zatopením zbořena, takže se pod vodou nacházejí jen nějaké trosky zapadlé do bahna. Všechny se ale závčas zbořit nepovedlo, takže je možné pod vodou nalézt celé domy, se střechou nebo přístupovou cestou, na které mohou být různé předměty. Pod hladinou Dalešické přehrady je zcela běžné nalézt celé sady zatopených stromů, ze kterých zbyly jen pahýly a občas nějaká větvička. Viditelnost pod vodou je velice různá, měnící se z týdne na týden. Občas bývá vidět kolem půl metru, někdy zase až 10 m. ^[19]

4.1.1 Čermákův mlýn

Nedaleko obce Číměř se na pravém břehu řeky Jihlavy nacházel Čermákův mlýn. Byl to první mlýn, který zaplavila voda Dalešické přehrady. O tomto mlýně se můžeme dozvědět, že roku 1558 měl dvě kola na mlecí složení a jedno kolo pro pohon stoupy k výrobě krup. První mlynář z rodu Čermáků byl na číměřském mlýně od počátku 19. století, po něm převzal řemeslo Josef, později Karel a posledním mlynářem byl Jaroslav Čermák.

Čermákův mlýn byl poháněn vodním kolem, měl mlecí válcové stolice na mletí žita, šrotovník a krupník zvaný holendr. Ten se skládal z mohutného mlýnského kamene, který se točil ve svislé poloze. V 19. století bylo ve mlýně také zařízení na tlačení lněného oleje. Roku 1922 bylo přistavěno obytné stavení a starý dům byl předělán na mlýnici. Mlýn přestal sloužit svému účelu v roce 1941. Jako neklamné svědectví po bývalém mlýně zůstal jez na řece Jihlavě, pod nímž začíná Vodní nádrž Dalešice. Mlýn byl kompletně zbořen při stavbě Dalešické přehrady v roce 1970. ^[20;21]

4.1.2 Jirkasův mlýn

V blízkosti obce Číměř, při pokračování cestou od Čermákova mlýna, se nacházel Jirkasův mlýn s pilou, dříve nazývaný také Halouškův. Byl to v pořadí druhý mlýn po

proudu řeky Jihlavy, který zaplavila voda Dalešické přehrady. Vodní soustrojí se skládalo z pevného kamenného jezu na řece Jihlavě, mlýnského náhonu, jalového přepadu a příslušných pracovních stavidel před vodními koly, trojice vodních kol a zařízení na zavlažování luk na pravém břehu řeky Jihlavy. Za majitelů Ladislava a Ludmily Jirkasových byla zrušena pracovní stavidla a byla instalována Francisova turbína s vertikální hřídelí. Turbína poháněla šrotovník, loupací stroj, čtyři válcové stolice s příslušenstvím, dynamo o výkonu 12kW, řezačku a v době žní mlátičku obilí. V předválečné době se ve mlýně mlelo žito a šrotovalo, za války byl celý mlýn přestavěn a vybaven novou turbínou. U mlýna se také nacházela jednodřevová pila. Jirkasův mlýn s pilou byl jako soukromý v provozu do padesátých let 20. století. Při výstavbě vodního díla Dalešice v 70. letech 20. století byl mlýn zbořen.^[10]

4.1.3 Koněšínský mlýn

Na levém břehu řeky Jihlavy byl ve 13. století vybudován mlýn na majetkovém území třebského kláštera. Mlýn se nacházel v údolí řeky Jihlavy, asi 2 km od obce Koněšín. První písemná zmínka o něm je z roku 1568. V roce 1706 jej těžce poškodila májová povodeň, která odnesla pilu se všemi kládami a prkny. V roce 1747 koupil tento mlýn včetně pozemků mlynář Martin Pružina. Mlýn během dvou století odkoupilo několik majitelů a od roku 1951 byl mlýn s pilou uzavřen. Až do roku 1976, kdy již byla napuštěna Dalešická přehrada, tento mlýn byl v provozu a následovně zanikl. Vladimír Moll byl posledním mlynářem na Koněšínském mlýně, zemřel v roce 2000. Podle jeho vyprávění býval mlýn poháněn do roku 1912 třemi vodními koly. Roku 1912 byla zakoupena Francisova turbína. V místech, kde se nacházely rozlehlé louky a pole patřící k mlýnu, se dnes rozprostírá koněšínská pláž, kde je možno se vykoupat a pamětníci si mohou zavzpomínat na krásné údolí řeky Jihlavy a krajinu kolem mlýna, kde musely být zatopeny chaty patřící do vlastnictví mlynářů.^[10;22]

4.1.4 Svobodův mlýn

V 18. století byl postaven u řeky Jihlavy tento mlýn, některými usedlíky nazývaný také Zarážkův mlýn. Chodilo se k němu cestou, která vedla z obce Chroustov. Název „Zarážkův“ vznikl proto, že v době tání se zde v zátoce zarážely ledy. Začátkem dvacátého století byl mlýn opraven. Součástí byl i komplex hospodářských budov. Pár metrů nad mlýnem byla roku 1810 postavena kaple sv. Jana. Z vyprávění se dochoval

zajímavý příběh o jejím vzniku: „*Kdysi dávno na jaře, když tály ledy, byl mlýn ve velkém ohrožení. Tehdejší majitelé mlýna se báli o své stavení. Modlili se a prosili boha, aby jim ledy nezničily mlýn. Když se podívali na řeku, tak na ní spatřili postavu sv. Jana, která holí odrážela ledy od mlýna. Jako poděkování postavili kapli se sochou sv. Jana.*“ Socha dnes stojí v Chroustově před kapličkou. Mlýn byl v provozu do roku 1976. Krátce potom bylo údolí zaplaveno.^[10;23]

4.1.5 Dalešický mlýn

Původní Dalešický mlýn byl na řece Jihlavě postaven zřejmě v polovině osmnáctého století. Majitelé ani nájemci nejsou dosud známi. Tento mlýn kvůli požáru zanikl. Ke konci 18. století byl postaven mlýn nový, asi o 300 m výše proti proudu. Na mlýně, který sloužil především malešickým rolníkům k mletí mouky a šrotování obilí, hospodařil rod Stejskalů. Na svou dobu byla jeho provozní část velmi moderní. Byl vybaven turbínou a dynamem. Mlýn vešel v širokém okolí v povědomost v průběhu druhé světové války. Jeho poloha v hlubokém, zalesněném údolí předurčovala k úkrytu zbraní i odbojářů. Tehdejší majitel, Bohumil David, ukrýval účastníky atentátu na Heidricha a v březnu 1943 byl uvězněn na Pankráci a později byl popraven. Mlýn osířel, neboť i mlynářova manželka Anežka byla vězněna v koncentračním táboře, kde zažila mnoho hrůz. Po návratu z koncentračního tábora byla zcela vyhublá a v mlýně se už nikdy nemlelo, pouze se hospodařilo na k mlýnu patřících polích a loukách.^[21;10]

V katastrálním území Třebenice se na pravém břehu řeky Jihlavy nacházel další vodní mlýn a později i pila na řezání dřeva. Tento mlýn je znám z druhé poloviny osmnáctého století. Mlýn byl poháněn dvěma vodními koly na společné hřídeli. Začátkem 19. století přešel mlýn s vodním dílem a vodním právem do vlastnictví rodu Pirochtů, nejstaršího mlynářského rodu na řece Jihlavě. Po vystřídání několika generací se stali posledními majiteli manželé Otto Pirochta a Otýlie Pirochtová a mlýn v roce 1944 přestavěli. Místo dřevěných kol byla instalována Francisova turbína. Mlýn, jakožto soukromá živnost, byl v provozu do roku 1953, kdy byla ukončena jeho činnost. Uvedené nemovitosti a pozemky, které ležely při řece Jihlavě v zátopové oblasti Vodního díla Dalešice, byly pro účely výstavby tohoto energetického díla vykoupeny. K úplné likvidaci došlo v červnu roku 1975, kdy byl mlýn zbořen stejně jako přilehlé objekty.^[10]

4.1.6 Výletní přeprava po přehradě

Od července 2007 plula po Dalešické přehradě loď Vysočina, která přepravila až 150 cestujících. Zahájení lodní dopravy pořádal Mikroregion Horácko za podpory generálního partnera Skupiny ČEZ a kraje Vysočina. Mediálním partnerem akce bylo HIT Rádio Vysočina. Návštěvníkům byl připraven doprovodný program. O občerstvení se postaral blízký pivovar Dalešice. Na pláž dorazila bezejmenná loď, které Petr Holý požehnal a režisér Jiří Menzel, herec Jaromír Hanzlík a zpěvačka Nad'a Urbánková ji pokřtili jménem Vysočina. ^[24;25]

Provozovatelem lodní dopravy v letech 2007 – 2011 byla firma Quarter. Od ledna 2012 vozí turisty jiná loď. Dosavadnímu provozovateli lodní dopravy, firmě Quarter, skončila smlouva a neuspěla ve výběrovém řízení na roky 2012 – 2016. Loď Vysočina, která plula po přehradě od léta 2007, nahradilo plavidlo s názvem Horácko. Novým lodním přepravcem se stala firma Aikon. Plavby začaly hned od ledna tohoto roku.

Obce v okolí přehrady usilovaly o zavedení vyhlídkových plaveb několik let. Povedlo se jim to až v roce 2007. Podle informací koněšínské starostky Hany Žákové se na lodi v roce 2011 svezlo kolem 19 500 lidí. Je důležité lodní dopravu v regionu udržovat, protože se tam stala největším turistickým tahákem. Jinde na Vysočině se lidé výletní lodí svézt nemohou. Vodní nádrže v kraji buď slouží jako zdroje pitné vody anebo nejsou dost velké. Dalešická přehrada byla postavena především jako zdroj vody pro Jadernou elektrárnu Dukovany.

Vyhlídkové plavby na trase Kramolín – Dalešice – Autokemp Wilsonka – Třesov – Koněšín jsou romantickou novinkou regionu. K lodním zastávkám se turisté dostanou po vyznačených cykloturistických trasách. Mimo pravidelnou lodní dopravu turisté mohou využít i vyhlídkové okružní plavby a jízdy na objednávku (školní výlety, narozeninové jízdy, svatby, rauty, apod.). Kapacita lodi Horácko je 115 sedačkových míst. ^[25]

Turisté mohou využít celkem 5 lodních zastávek, kde se mohou nalodit, popř. vylodit. Jedná se o tyto lodní zastávky:

Kramolín

Nad obcí je na vysokém kopci rozhledna Babylon. Jedná se o nejstarší dochovanou rozhlednu na Vysočině. Měří 26 metrů a vede na ni 105 původních dubových schodů. Vidět z ní můžeme při dobrých podmínkách na Pavlovské vrchy, nebo když budeme mít štěstí, tak můžeme shlédnout vrcholky rakouských Alp. Lodní zastávka Kramolín je východiskem k návštěvě dvou zajímavých technických expozic – navštívit můžeme informační centra ve vodní elektrárně Dalešice a také nedaleké Jaderné elektrárny Dukovany. Přímo u této lodní zastávky je od roku 2011 nové informační centrum, kde je možné získat informace nejen o přehradě a jejím okolí, ale mikroregionu a dalších turisticky atraktivních místech.

Dalešice

Tato lodní zastávka leží na pravém břehu řeky. Turisté se z ní mohou vydat nejen do známého pivovaru, ale poblíž se nachází i zřícenina hradu Čalovice a pak dál do Střešína, přejít po mostě přes přehradu a nalodit se na zastávce Třesov.

Autokemp Wilsonka

Hartvíkovice lákají nejenom pěkně vybaveným kempem na levém břehu řeky, ale i možností vycházky na nedalekou Wilsonovu skálu nebo zříceninu hradu Kufštejn. V autokempu je bohaté sportovní vyžití. Největší tradici má volba Miss pláž, která se tu vyhlašuje už několik let.

Třesov

Byla vybudovaná jako nejmladší lodní zastávka, leží na levém břehu řeky a je umístěna prakticky pod dominantním mostem, spojujícím obce Střešín a Třesov. Zajímavý je nejen pohled z mostu na okolí, ale i útvar pod ním, který se v závislosti na napuštění přehrady stává z poloostrova ostrovem. Po přejití mostu na pravý břeh, se můžeme vydat proti proudu k další zřícenině hradu, zvaný Holoubek. Z torza věže nad Plešickým potokem se můžeme podívat i na další hrad, Kozlov. I na něj se můžeme díky kolísání vody dostat pěšky, jindy je zapotřebí loďka.

Koněšín

Zde se nachází konečná nebo i výchozí zastávka výletní plavby. Můžeme zde navštívit nové informační centrum s možností občerstvení.

4.2 Přečerpávací vodní elektrárna Dalešice

Stavbu velké vodní elektrárny plánovali vodohospodáři již ve 20. letech, ale tato elektrárna byla postavena až v letech 1970 – 1978 v souvislosti s výstavbou Jaderné elektrárny Dukovany a dotváří výrobní komplex této dukovanské elektrárny. [Pergler, 2004, str. 79]

K tomuto komplexu patří také nádrž průtočné vodní elektrárny Mohelno, která slouží nejen k vyrovnání hladiny vody odtoku z Přečerpávací vodní elektrárny Dalešice, ale je i spodní nádrží pro čerpání a zásobárnou vody pro odběr chladicí vody Jadernou elektrárnou Dukovany a slouží k ředění jejích odpadních vod. Snižuje povodňové špičky pod Dalešickou přehradou a zajišťuje sedimentaci nečistot z horního toku. Důkazem tohoto jevu a vliv na kvalitu vody se projevuje přítomností raků a pstruhů pod vyrovnávací nádrží. Přehradní gravitační betonová hráz vodní elektrárny Mohelno s příslušným hydrotechnickým zařízením vytváří 7 km dlouhé jezero. Elektrárna Mohelno je plně automatizovaná a dálkově ovládaná z Přečerpávací vodní elektrárny Dalešice. [26;27;28]

Přečerpávací vodní elektrárna Dalešice je z hlediska instalovaného výkonu druhou největší vodní elektrárnou v České republice. Plní funkci akumulátoru energie, tj. v době denní špičky spotřeby elektrické energie bývá spuštěna a dokáže vytvořit až 450 MW elektřiny. Naopak v noci, kdy je přebytek energie a je proto levná, je spuštěn zpětný chod a voda se přečerpává ze spodní nádrže do horní. Elektrárna je plně automatizována a dálkově řízena buď z výrobního dispečinku elektrárenské společnosti ČEZ, nebo z dispečinku provozovatele přenosové soustavy ČEPS. Jsou zde instalována 4 soustrojí s rezervními Francisovými turbínami pro maximální spád 90 metrů. Na turbíny přivádí vodu 4 ocelová potrubí spojující vtokový objekt s elektrárnou. Vtoky a výtoky jsou vybaveny česlemi a potřebnými zvedacími mechanismy pro regulaci vody. [26;29]

Nad budovou vodní elektrárny se nachází sypaná rokfilová hráz s jílovým těsněním o výšce 100 a délce 350 m. Původně měla být také betonová, ale po zahájení prací stavbaři zjistili, že se zde nenachází pro tento typ hráze vhodné podloží a celý projekt musel být přepracován na přehradu sypanou. Že se původně jednalo o přehradu betonovou, dnes připomíná speciálně upravená dráha u paty hráze, jež byla vyprojektována na původní typ přehrady. Tato přehradní hráz je nejvyšší hrází v České republice a druhou nejvyšší sypanou hrází v Evropě. Zadržuje jezero Dalešické přehrady o objemu 17,1 mil. m³. Je vybavena hydrotechnickými zařízeními pro převádění velkých vod pro výrobu elektrické energie Přecherčavací vodní elektrárny Dalešice. ^[28;29]

4.2.1 Exkurze do přecherčavací vodní elektrárny

Exkurze je pro všechny návštěvníky zcela zdarma a trvá přibližně 2 hodiny. Během této doby se bude o návštěvníky starat profesionální průvodce. Je zde možnost zhlédnutí filmu o vodních elektrárnách, prohlédnutí si modelů a dokonce návštěva i provozních prostor vodní elektrárny a podzemní hráze.

Účastníci exkurze vstupem do areálu Vodního díla Dalešice vstupují do provozu elektrárny, a proto musí dodržovat pravidla bezpečnosti provozu a v každém případě respektovat pokyny profesionálního průvodce. Při nedodržení pravidel, nevhodném chování, požití alkoholických nápojů apod. je v pravomoci průvodce kdykoli exkurzi ukončit.

Při příjezdu k vodní elektrárně, je nutné vyčkat na parkovišti a nevstupovat do prostoru před branou, kde je vjezd vozidel do areálu. Kvůli bezpečnosti, je po zazvonění důležité vyčkání příchodu průvodce.

Začátky prohlídek v období července až srpna: 9:30, 11:30, 14:00. Jinak pouze na objednání. Doporučuje se vzít si s sebou pevnou obuv. ^[26]

4.3 Jaderná elektrárna Dukovany

Záměr postavit tuto jadernou elektrárnu vznikl v 70. letech 20. století. Tenkrát se jednalo po Jaslovských Bohunicích o druhou v tehdejší Československu. Čtyři 120 m vysoké chladicí věže ční na obzoru na vzdálenost několika kilometrů. Obec Dukovany díky této novodobé betonové dominantě neleze minout. [Pergler, 2004, str. 82 – 83]

Výstavba Jaderné elektrárny Dukovany byla započata u malé obce Dukovany na okrese Třebíč. Volba vhodné lokality pro výstavbu této elektrárny podléhá mnoha kritériím podle předpisů Mezinárodní agentury pro atomovou energii (zkr. MAAE), která sídlí ve Vídni a je jedním z orgánů OSN. [Malík, Vybíral, 1997, str. 3] Tato výstavba změnila během několika roků charakter krajiny v okolí řeky Jihlavy. Celá oblast se vyznačuje nevýznamnými těžbami drahých kovů, především stříbra. Nejhojnější bylo využívání stavebních surovin v místních cihelnách, zpracovávajících menší ložiska jílovitých hlín. Výjimkou je těžba tuhy u Čučic. Mineralogicky se jedná o velmi zajímavou oblast. [Zejda, 1994, str. 4]

Při výstavbě dukovanské elektrárny došlo ke zrušení obcí Skryje, Lipňany a Heřmanice. Dnes jsou zachovány pouze kapličky zrušených obcí a ve Skryjích památník obětem 1. světové války. ^[30]

V roce 1970 byla podepsána mezivládní dohoda mezi tehdejší Československem a Sovětským svazem o spolupráci při výstavbě jaderných elektráren. Na základě této dohody začaly v roce 1971 první projekční práce. Práce byly v letech 1976 – 1978 přerušeny z důvodu přepracování projektu elektrárny na modernější typ jaderného reaktoru. Dodávka hlavních komponent primární a sekundární části, tedy reaktor, parogenerátory, hlavní cirkulační potrubí, turbíny a generátory měly být vyrobeny a dodány československými firmami. Jaderné palivo měla být dodávka ruská. Zkušební provoz byl ukončen v listopadu roku 1985. V tomto roce bylo také požádáno o kolaudační rozhodnutí prvního bloku. To bylo vydáno 12. prosince 1985. Tím první blok Jaderné elektrárny Dukovany přešel do trvalého užívání. Po spuštění prvního bloku potom v rychlém sledu následoval blok druhý a třetí v roce 1986 a nakonec v roce 1987 byl spuštěn i blok čtvrtý. Elektrárna byla zkolaudována v roce 1988 a přešla tak do trvalého provozu. [John, 2005, str. 7 – 9]

4.3.1 Provoz Jaderné elektrárny Dukovany

Provoz elektrárny můžeme rozdělit do 2 okruhů – primární a sekundární. Primární okruh je ta část zařízení jaderné elektrárny, ve které se jaderná energie mění na tepelnou. Celý primární okruh je neprodyšně oddělen od okolního prostředí v boxech z důvodu radioaktivity uvolňované při štěpení uranového paliva. Srdcem primárního okruhu je jaderný reaktor. V reaktoru se ohřívá chladicí voda z teploty 270 °C na 300 °C a odvádí teplo vzniklé při štěpení uranového paliva do tepelného parogenerátoru, tedy z primárního okruhu do sekundárního. Vytváří se zde velké množství páry. V sekundárním okruhu se přeměňuje tepelná energie páry vyrobené v parogenerátorech na energii elektrickou. Pára je potrubím přiváděna z parogenerátorů do turbín, v němž se tepelná energie přeměňuje na pohybovou a způsobí roztočení lopatek turbín. Při následném ochlazení v trubkách se voda dále chemicky upravuje a používá se pro zpětné převedení do páry. Tepelná energie, kterou při kondenzaci předala pára chladicí vodě, se již nedá dále využít. Je proto odváděna chladicí vodou do chladících věží. Přirozeným tahem ve věžích se odvádí teplo z chladicí vody do atmosféry. Část vody se ve věžích odpaří a unikne do ovzduší. Proto je tento cirkulační okruh stále doplňován z vyrovnávací nádrže Mohelno. Na rozdíl od primárního okruhu se v sekundárním okruhu již nevyskytují žádné radioaktivní látky. [Malík, Vybíral, 1997, str. 8 – 10]

Od roku 1987, kdy byla Jaderná elektrárna Dukovany uvedena na plný výkon, dodává do rozvodné elektrické sítě každoročně více než 12 miliard kilowatthodin elektrické energie. Znamená to, že každá pátá žárovka v České republice spotřebovává energii z této elektrárny. Po celou dobu se její provoz vyznačuje spolehlivostí, nízkou poruchovostí a bezpečností. Provoz elektrárny ušetří životní prostředí od zátěže 17 milionů tun oxidů za rok, které by se uvolnily při spálení 11 milionů tun uhlí v uhelných elektrárnách. [Malík, Vybíral, 1997, str. 13]

Zaměstnanci i okolí elektrárny je chráněno vícenásobným systémem bariér proti úniku radiace. Čidla radiačního kontrolního a výstražného systému (asi 800 bodů) sledují nepřetržitě rozhraní mezi provozem a životním prostředím. Radiační kontrola se provádí v širokém okruhu kolem elektrárny, kde je monitorován obsah radionuklidů v přírodě (atmosféra, dešťová i tekoucí voda, půda, tráva, zemědělské produkty), i v potravním řetězci (zelenina, mléko, ryby, apod.). Mnoho návštěvníků cestovního

ruchu dukovanská elektrárna „děsí“ a raději se této oblasti vyhýbají. Podle mezinárodní kontrolní komise, která sleduje dodržování norem a zásad jaderné bezpečnosti, bylo potvrzeno, že jaderná bezpečnost dukovanské elektrárny je na velmi dobré evropské úrovni. [Zeida, 2004, str. 13 – 14]

4.3.2 Vztahy s veřejností

Výstavbou jaderné elektrárny došlo k zásahu do života okolního regionu. I když elektrický proud z elektrárny odebírá celá země, ruchem z výstavby byli a posléze provozem elektrárny jsou ovlivněni obyvatelé jen v její blízkosti. Z těchto důvodů elektrárna navázala úzké vztahy s okolními obcemi a její snahou je trvale svému okolí přispívat. Tato snaha přináší dobré výsledky. V rámci sponzoringu zaměřeného do všech oblastí společenského života těchto obcí elektrárna daruje každoročně několik desítek milionů korun. Díky této pomoci mohou mnohé obce realizovat projekty, které by jinak zůstaly pouze na papíře. Například problém tohoto kraje – nedostatek kvalitní pitné vody, byla v několika případech vyřešena podporou výstavby vodovodů, jinde zase elektrárna podpořila výstavbu čističek odpadních vod, kanalizace a jiných ekologických staveb. Pomoc při zachování a obnově čistého životního prostředí je jedním z cílů dukovanské elektrárny. Velkou pozornost elektrárna věnuje dětem a mládeži. Proto sponzoruje školy, zájmovou, kulturní a sportovní činnost mládeže. Náklady na provoz, údržbu a ostatní služby přesahují každoročně částku 4 miliardy korun, z nichž část různým způsobem přispívá k prosperitě místního regionu a cestovního ruchu. [Malík, Vybíral, 1997, str. 19 – 20]

4.3.3 Informační centrum pro turisty

Od roku 1994 má Jaderná elektrárna Dukovany vlastní moderní informační centrum, umístěné přímo v areálu elektrárny. Srozumitelnou formou v něm vysvětluje a přibližuje veřejnosti bezpečný provoz i otázky jaderné energetiky. Exkurze je zcela zdarma a trvá přibližně 2 hodiny. Zájem veřejnosti o tyto informace dokládá okolo 30 000 návštěvníků, kteří do centra každoročně přijdou. K těm nejvýznamnějším patřil i bývalý prezident Václav Havel, nebo současný prezident Václav Klaus. Přijíždějí i různí představitelé elektráren, energetických společností a organizací z celého světa. Podstatnou část návštěvníků tvoří žáci a studenti. Na názorných trojrozměrných modelech se mohou seznámit s reaktorem, reaktorovým blokem, ukládáním použitého

paliva a s mnoha dalšími informacemi, které souvisejí s jadernou energetikou. Samostatné místo v expozici má i přehled o jaderné energetice ve světě, tematika jaderné bezpečnosti a vysvětlení základů jaderné fyziky. Informační centrum je vybaveno moderní audiovizuální technikou. K dispozici je řada tištěných informačních materiálů. V informačním centru můžete dále shlédnout několik aktivních modelů jaderné elektrárny, např. model reaktoru a funkci regulačních tyčí, systém automatické regulace výkonu, model aktivní zóny reaktoru v měřítku 1:1, model kontejneru na ukládání a přepravu použitého paliva, dispoziční plán celé jaderné elektrárny s podrobným obrazovým a slovním vysvětlením, nebo například mlžnou komorou, kde turisté na vlastní oči uvidí zviditelněné stopy záření, které je součástí našeho běžného prostředí, včetně záření kosmického.

Informační centrum, které je v provozu od roku 1994 nepřetržitě k dispozici, čeká rozsáhlá modernizace, která bude uskutečněna v letech 2012 – 2013. Rekonstruované informační centrum bude ještě více interaktivní a na objednání bude poskytovat exkurze na míru každému věku i odbornosti návštěvníků. Celková návštěvnost informačního centra dukovanské elektrárny v letech 1994 – 2011 činí téměř 471 000 návštěvníků. Po rekonstrukci se očekává, že statistiky silně porostou. ^[31;32]

4.4 Akciový pivovar Dalešice

Dalešický pivovar byl založen pravděpodobně již koncem 16. století. První písemná zmínka o pivovaru pochází z roku 1609 a je nezvratným důkazem jeho existence. Nejstarší části areálu pivovaru jsou datovány z období raného baroka, což prozrazují zejména masivní kamenné zdi, typy kleneb a kamenná ostění oken.

Původní budova byla malá a sloužila k ruční výrobě piva pro potřeby okolních panství. Změna nastala s příchodem rakousko-uherského podnikatele Antona Drehera, který pivovar odkoupil. Anton Dreher byl v té době majitelem největšího pivovaru císařství ve Schweechatu u Vídně, odkud čerpal zkušenosti při modernizaci pivovaru v Dalešicích. Pivovar rozšířil, přistavěl sladovnickou věž, novou varnu a lednici. Anton Dreher provozoval tento pivovar až do roku 1877. Od roku 1925 fungoval podnik pod názvem Družstevní pivovar a sodovkárna. Za socialismu byl pivovar zestátněn. Poslední pivo bylo ve státním podniku uvařeno roku 1977. Pivovar byl uzavřen z důvodů nedostatku vody, dožití a poškození technologie varny a nemožnosti zvýšení výroby.

Nejslavnější období zažil areál pivovaru roku 1980, kdy posloužil pro populární film Jiřího Menzela Postřižiny na motivy povídek Bohumila Hrabala v hlavních rolích s Magdou Vašáryovou a Jiřím Schmitzerem. Další osud pivovaru byl na dlouhých dvacet let smutný. Nastala éra neustálých změn majitelů, která měla za následek o to rychlejší chátrání areálu. Stal se zdrojem získaného stavebního materiálu i terčem vandalství. Roku 1999 získali pivovar současní majitelé. Jejich cílem se stala myšlenka návratu dominanty městečka s komíny a obnovy vaření Dalešického piva tradiční metodou. První novodobá várka Dalešického piva byla uvařena 19. srpna 2002. Od té doby si pivo získalo své příznivce a majitelé pivovaru je v současné době dodávají do mnoha restauračních zařízení v kraji.

V areálu bylo zřízeno muzeum rakousko-uherského pivovarnictví a v provozu je také pivovarnická restaurace. V muzeu můžeme zhlédnout původní technologické vybavení z doby Antona Drehera a ve vstupní expozici jsou vystaveny fotografie z natáčení, kopie oblečení a různé cennosti účinkujících ve filmu Postřižiny. Mimo jiné nabízí pivovar každý rok bohatý letní kulturní program, který nabízí různá divadelní představení, hudební vystoupení a další. Akciový pivovar Dalešice se stal v posledních

letech doslova turistickou atraktivitou a mnohým návštěvníkům má co nabídnout. [Chromá, 2004, str. 5]; ^[33]

4.4.1 Prohlídky muzea a pivovaru

Pivovar nabízí pro návštěvníky celkem 3 zajímavé okruhy prohlídek. V prvním okruhu „*Rakousko-uherského pivovarnictví*“ je vysvětlena a ukázaná parostrojní výroba piva, starý pivovarský zákon a místo natáčení slavných scén z filmu *Postřižiny*. Délka prohlídky se pohybuje okolo 20 – 25 minut.

Druhý okruh se nazývá „*Nový provoz*“, kde se návštěvníci mohou dozvědět informace o dnešní výrobě piva či středověkých ležáckých tancích. Délka prohlídky se pohybuje okolo 25 – 30 minut.

Třetí a poslední okruh se nazývá „*Nový provoz s ochutnávkou piva přímo ve sklepě*“, který zahrnuje informace o dnešní výrobě piva, středověké ležácké sklepy a ochutnávku přímo z ležáckého tanku. Každý návštěvník dostane navíc upomínkovou sklenici. Délka prohlídky se pohybuje okolo 60 minut. ^[34]

4.4.2 Ceník vstupného prohlídek muzea

Okruh	Děti do 6 let	Držitelé průkazu ZTP	Děti 6-15 let	Ostatní
1. okruh	zdarma	zdarma	30,-/osobu	50,-/osobu
2. okruh	zdarma	100,-/osobu	100,-/osobu	100,-/osobu
3. okruh	zdarma	300,-/osobu	300,-/osobu	300,-/osobu

Tabulka č. 1: Ceník vstupného prohlídek muzea ^[33]

Snaha současných majitelů přinesla plody v podobě prohlášení Akciového pivovaru za kulturní památku Ministerstva kultury, k čemuž došlo dne 22. 6. 2006. [Chromá, 2006, str. 3]

Praktická část

5 Statistiky návštěvnosti

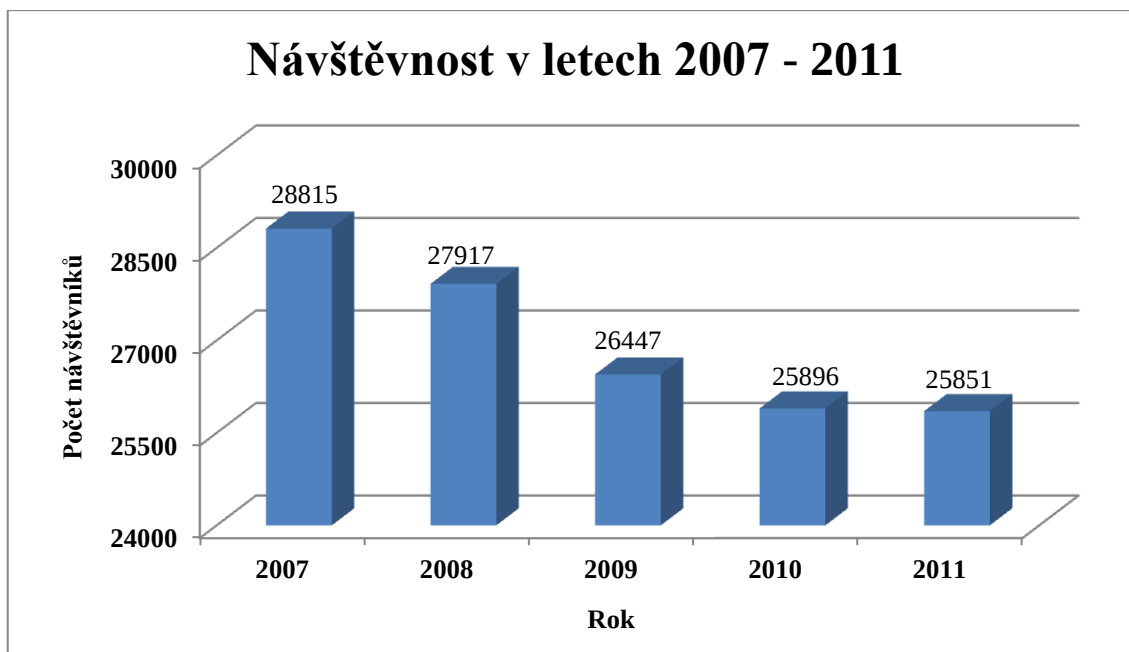
5.1 Návštěvnost informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany

Na následující tabulce můžeme vidět statistiky návštěvnosti Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany v jednotlivých měsících v letech 2007 – 2011. Jak můžeme vidět, mimo hlavní sezónu, tj. v měsících prosinec – únor návštěvnost Informačního centra se pohybuje kolem 1000 - 2000 návštěvníků/měsíc. Během hlavní sezóny návštěvnost dukovanského informačního centra stoupá a pohybuje se kolem 2500 návštěvníků/měsíc. Jak můžeme vidět, Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany je nejvíce navštěvované v měsíci květen. Návštěvnost se zde pohybuje mezi 3000 – 3500 návštěvníků/ měsíc. Nejmenší návštěvnost je zaznamenána v lednu roku 2010 a 2011. Jelikož je tento měsíc turisticky nejslabším, probíhali zde menší opravy a rekonstrukce.

Měsíc	2007	2008	2009	2010	2011
1	1139	1165	1237	729	782
2	2061	1696	1079	1515	1764
3	2797	2344	2778	2616	2617
4	2741	2970	2323	2494	2256
5	3211	3666	3120	2753	3047
6	2966	2690	2690	2673	2751
7	2407	2231	2312	2688	2797
8	2468	2826	2465	2901	2516
9	2497	2514	2479	1811	2021
10	2552	2734	2460	2368	1723
11	2639	1651	2142	2333	1853
12	1337	1430	1326	1015	1724
Celkem	28815	27917	26447	25896	25851

Tabulka č. 2: Statistiky návštěvnosti IC – JED v letech 2007 – 2011 (Zdroj: Data poskytla paní Janovská z Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany)

Jak můžeme vidět, celková návštěvnost v jednotlivých letech stále klesá. V roce 2007 navštívilo informační centrum celkem 28 815 návštěvníků, v roce 2011 už jich bylo pouze 25 851. Rozdíl mezi roky 2007 a 2011 znamená pokles o 2 964 návštěvníků.

Graf č. 1: Návštěvnost IC JE Dukovany v letech 2007 – 2011 (Zdroj: Data poskytla paní Janovská z Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany)

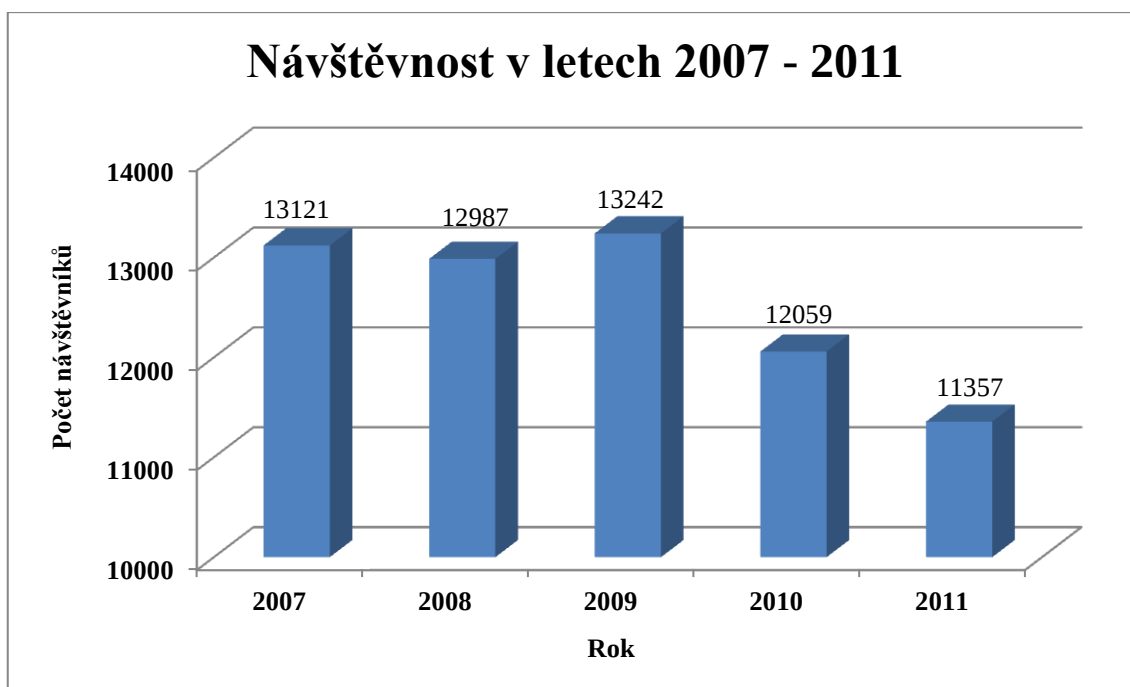
5.2 Návštěvnost Vodní elektrárny Dalešice

Na následující tabulce můžeme vidět statistiky návštěvnosti Vodní elektrárny Dalešice v jednotlivých měsících v letech 2007 – 2011. Z tabulky můžeme vyčíst, že nejmenší návštěvnost této elektrárny je v měsících prosinec – únor, kdy návštěvnost nepřesáhne 1000 návštěvníků/měsíc. V měsících březen – červen návštěvnost stoupne a pohybuje se kolem 1500 – 1800 návštěvníků/měsíc. Během letních prázdnin návštěvnost opět mírně klesla pod 1000 návštěvníků/měsíc. Turisté v tomto období jezdí na dovolené a o tyto technické objekty není takový zájem. Od září do listopadu pak se návštěvnost pohybuje kolem 800 – 1400 návštěvníků/měsíc. Návštěvnost je také ovlivněná faktorem, že Informační centrum Vodní elektrárny Dalešice je otevřeno od července do srpna, každý den včetně státních svátků. Od září do června je Vodní elektrárna otevřena pro turisty pouze na objednávku.

Měsíc	2007	2008	2009	2010	2011
1	532	483	509	244	126
2	859	724	338	471	831
3	1405	1064	1437	1623	985
4	1505	1608	1513	1359	1004
5	2019	1721	1727	1662	1548
6	1531	1598	1781	1893	1199
7	680	867	931	957	1141
8	771	1103	1033	807	941
9	827	1062	870	764	932
10	899	1195	1178	875	747
11	1480	762	1295	803	916
12	613	791	660	601	987
celkem	13121	12987	13242	12059	11357

Tabulka č. 3: Statistiky návštěvnosti VE Dalešice v letech 2007 – 2011 (Zdroj: Data poskytla paní Janovská z Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany)

Jak můžeme vidět, celková návštěvnost v jednotlivých letech klesá. V roce 2007 navštívilo vodní elektrárnu celkem 13 121 návštěvníků, v roce 2011 už jich bylo pouze 11 357. Rozdíl mezi roky 2007 a 2011 znamená pokles o 1 764 návštěvníky.

Graf č. 2: Návštěvnost VE Dalešice v letech 2007 – 2011 (Zdroj: Data poskytla paní Janovská z Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany)

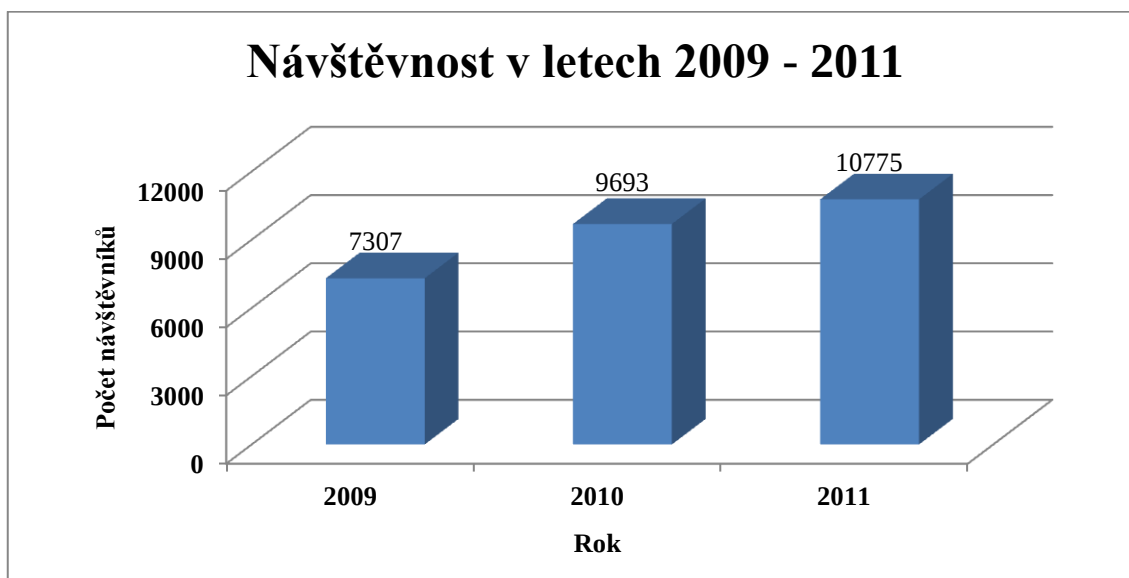
5.3 Návštěvnost Akciového pivovaru Dalešice

Následující tabulka nám znázorňuje statistiky návštěvnosti jednotlivých okruhů prohlídek v letech 2009, 2010 a 2011. Návštěvníci nejvíce navštěvují 1. okruh. Jedná se o okruh „*Museum rakousko-uherského pivovarnictví*“, kde se návštěvníci dovědí informace o parostrojní výrobě piva, starém pivovarském provozu a můžou shlédnout místo natáčení slavné scény z filmu Postřižiny. Druhým nejvíce navštěvovaným okruhem je 2. okruh, zvaný jako „Nový provoz“. Tento okruh ukazuje způsoby dnešní výroby piva a popisuje středověké ležácké sklepy. Nejméně navštěvovaným okruhem je 3. okruh zvaný „Nový provoz s ochutnávkou piva přímo ve sklepě“.

Okruh	rok 2009	rok 2010	rok 2011
1. okruh 50,- Kč	3937	4949	5283
1. okruh 30,- Kč	1382	1999	2555
2. okruh 100,- Kč	1257	1648	1832
3. okruh 300,- Kč	731	1097	1105
Celkem	7307	9693	10775

Tabulka č. 4: Statistika návštěvnosti Pivovaru Dalešice v letech 2009 – 2011 (Zdroj: Data poskytla paní Janíková z Pivovaru Dalešice)

Jak můžeme vidět, celková návštěvnost v jednotlivých letech roste. V roce 2009 navštívilo pivovar celkem 7 307 návštěvníků, v roce 2011 už jich bylo 10 775. Rozdíl mezi roky 2009 a 2011 znamená vzrůst o 3 468 návštěvníků.

Graf č. 3: Návštěvnost Pivovaru Dalešice v letech 2009 – 2011 (Zdroj: Data poskytla paní Janíková z Pivovaru Dalešice)

6 Dotazníkové šetření

Součástí praktické části bakalářské práce je dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjištění profilu návštěvníka Mikroregionu Hrotovicko a vytvoření návrhů na zvýšení návštěvnosti technických památek a průmyslových staveb, které se aktivně využívají v cestovním ruchu.

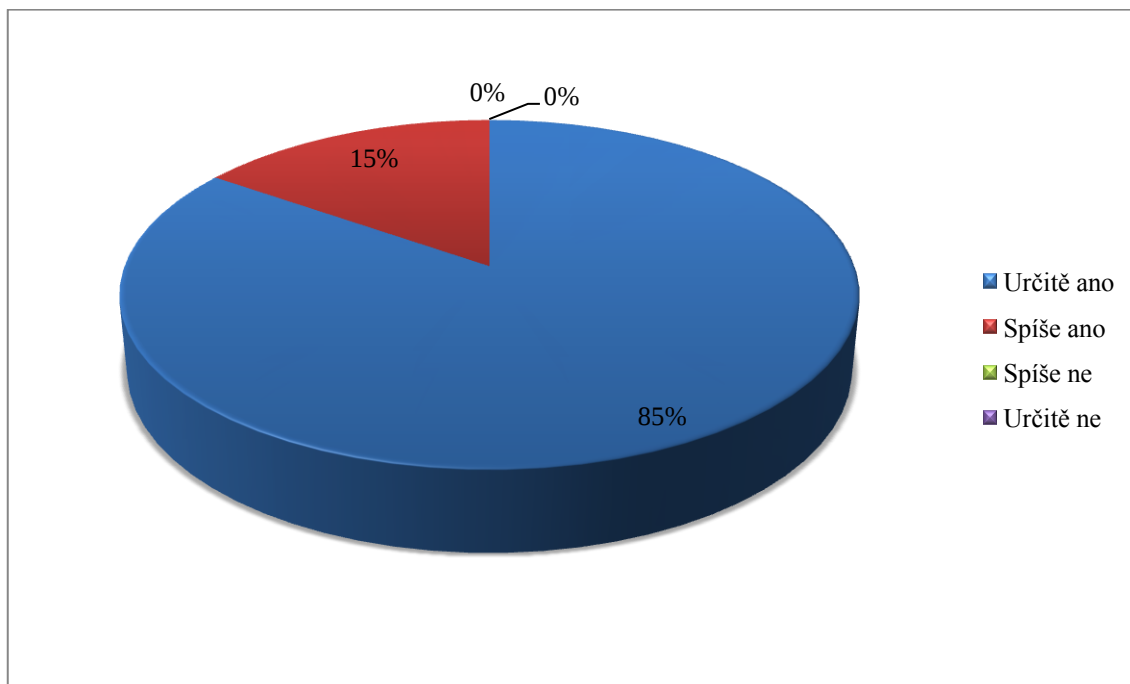
Marketingový výzkum byl proveden pomocí dotazníkového šetření v období 5. 1. 2012 – 18. 4. 2012. Jednalo se o osobní dotazování pomocí dotazníků, které návštěvníci vyplňovaly dobrovolně a anonymně po skončení prohlídek v zařízení Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany, Informačního centra Přečerpávací vodní elektrárny Dalešice a Akciového pivovaru Dalešice. Celkem bylo osloveno 50 respondentů v každém tomto zařízení, tudíž celkově bylo osloveno 150 respondentů. Dotazník obsahoval 19 uzavřených otázek.

6.1 Výsledky dotazníkového šetření

Pro zjištění profilu návštěvníka Mikroregionu Hrotovicko, grafy dat dotazníkového šetření byli sestaveny z celkových výsledků všech 3 zařízení, tj. 150 respondentů, kde se výzkum prováděl. Pro lepší orientaci a rozčlenění odpovědí, bude pod každým grafem vytvořena tabulka s procentuálním vyjádřením odpovědí respondentů z každého zařízení zvlášť: tj. Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany, Informačního centra Přečerpávací vodní elektrárny Dalešice a Akciového pivovaru Dalešice. Pomocí tohoto rozdělení bude možno lépe analyzovat a porovnat zařízení mezi sebou.

Otázka č. 1

Byl (a) jste spokojen(á) se službami v tomto zařízení?

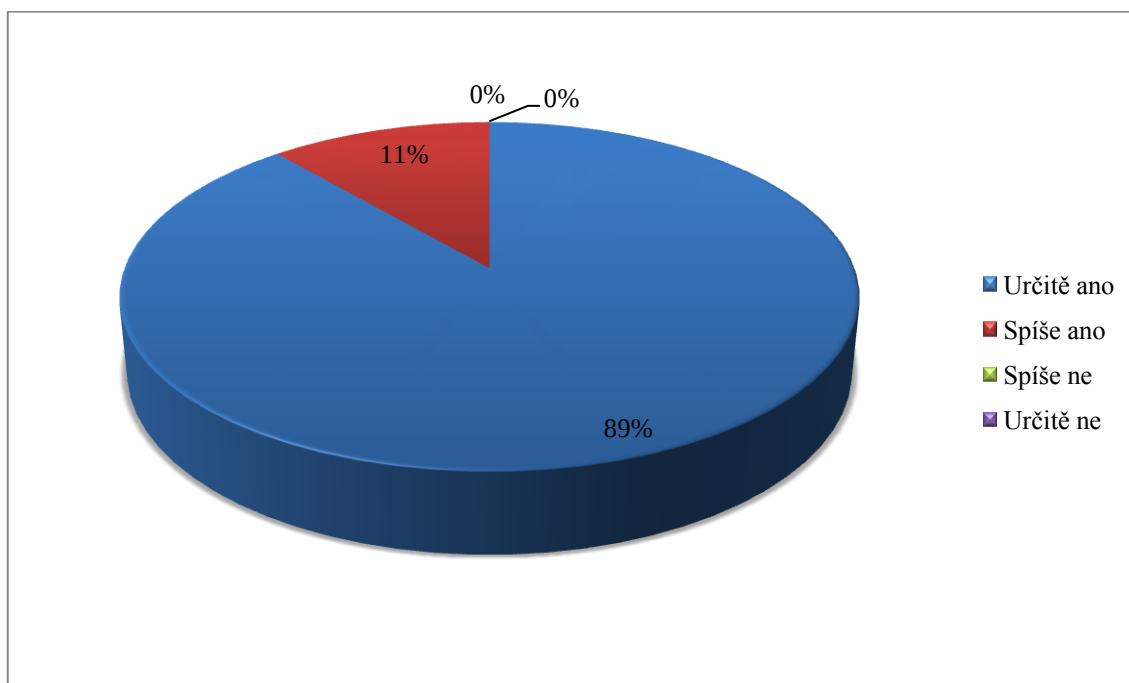
Graf č. 4: Byl (a) jste spokojen(á) se službami v tomto zařízení? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Z grafu lze vyčíst, že většina respondentů byla spokojena s kvalitou služeb v zařízeních. 15 % respondentů bylo se službami spokojeno, ale něco jim chybělo. Žádný z respondentů nebyl s kvalitou služeb nespokojen.

Dle provedeného výzkumu, výsledky odpovědí u otázky č. 1 v jednotlivých zařízeních jsou téměř totožné, proto není významné je zde uvádět a jsou uvedeny pouze hodnoty z celkového výzkumu pro všechna zařízení.

Otázka č. 2

Byl (a) jste spokojen(á) s úrovní odbornosti a srozumitelnosti výkladu?

Graf č. 5: Byl (a) jste spokojen(á) s úrovní odbornosti a srozumitelnosti výkladu? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Většina respondentů odpověděla, že je s úrovní odbornosti a srozumitelnosti výkladu v zařízení spokojena. 11% uvedlo, že s úrovní je spíše spokojena. Nikdo z dotazovaných nebyl s úrovní výkladu nespokojený. Můžeme zde dobře vyvodit, že v prozkoumaných objektech je úroveň výkladu kvalitní.

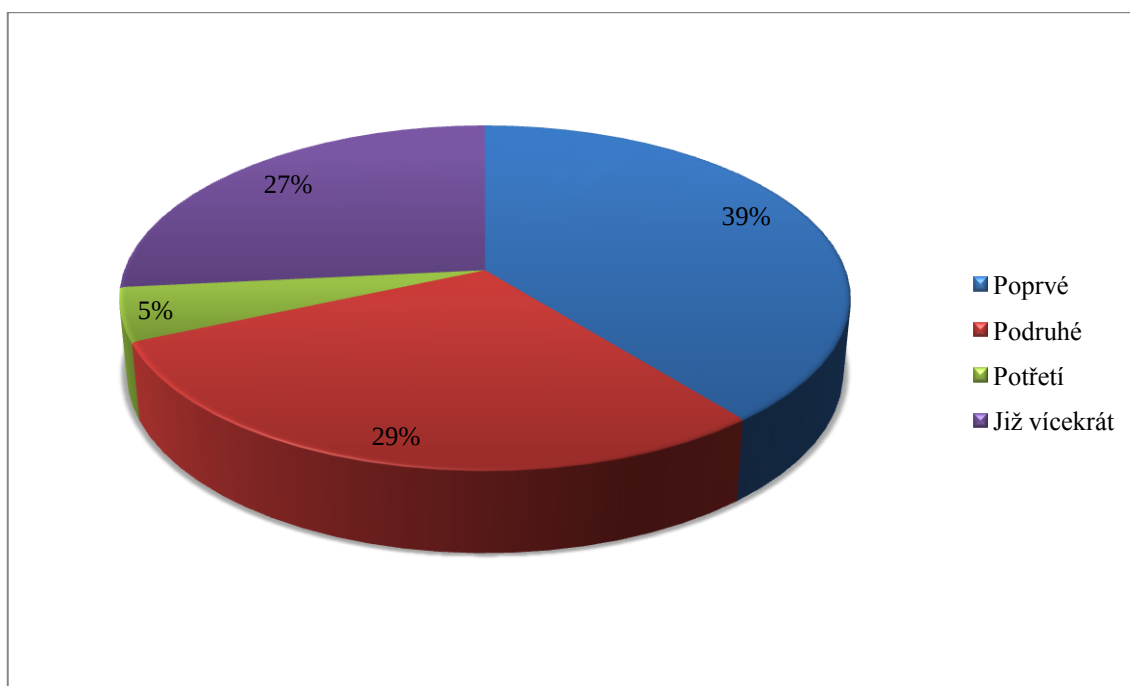
Otázka č. 2: Byl (a) jste spokojen(á) s úrovní odborností a srozumitelností výkladu?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Určitě ano	94%	88%	84%
Spíše ano	6%	12%	16%
Spíše ne	0%	0%	0%
Určitě ne	0%	0%	0%

Tabulka č. 5: Spokojenost výkladu (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Výsledky výzkumu v zařízeních jsou velice podobné. Nejvíce spokojených respondentů bylo v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany (téměř 94%). V dalších 2 zařízeních byla spokojenost návštěvníků také vysoká (88%, 84%). S úrovní odbornosti a srozumitelnosti nebyl nikdo z dotazovaných nespokojen.

Otázka č. 3

Jak často navštěvujete toto zařízení?

Graf č. 6: Jak často navštěvujete toto zařízení? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Jak můžeme z grafu vyčíst, nejvíce návštěvníků (39%) navštívilo toto zařízení právě poprvé. 29% respondentů odpovědělo, že zařízení navštěvuje podruhé, 27% navštívilo už vícekrát a jen 5% zařízení navštívilo potřetí.

Otázka č. 3: Jak často navštěvujete toto zařízení?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Poprvé	36%	36%	46%
Podruhé	32%	28%	28%
Potřetí	4%	6%	4%
Již vícekrát	28%	30%	22%
Průměrná četnost	2,24	2,30	2,02

Tabulka č. 6: Četnost návštěvy zařízení (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Výsledky výzkumu jsou opět velice vyrovnané. Nejvíce respondentů, kteří navštívili objekt poprvé, byli návštěvníci Pivovaru Dalešice. Pro druhou návštěvu je nejvíce respondentů Informačního centra Vodní elektrárny Dalešice. Návštěvníci, kteří daný objekt navštívili potřetí, nejvíce respondentů odpovědělo v Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice, ale výsledky ve zbývajících 2 zařízení byli velice vyrovnané. Právě

30% respondentů tohoto informačního centra také odpovědělo, že zařízení navštívili již vícekrát.

Z tabulky můžeme také vyčíst průměrnou četnost návštěvy respondentů v jednotlivých zařízeních. Výpočet byl zjištěn ze vzorce pro průměrnou četnost a data dosazena z tabulky:

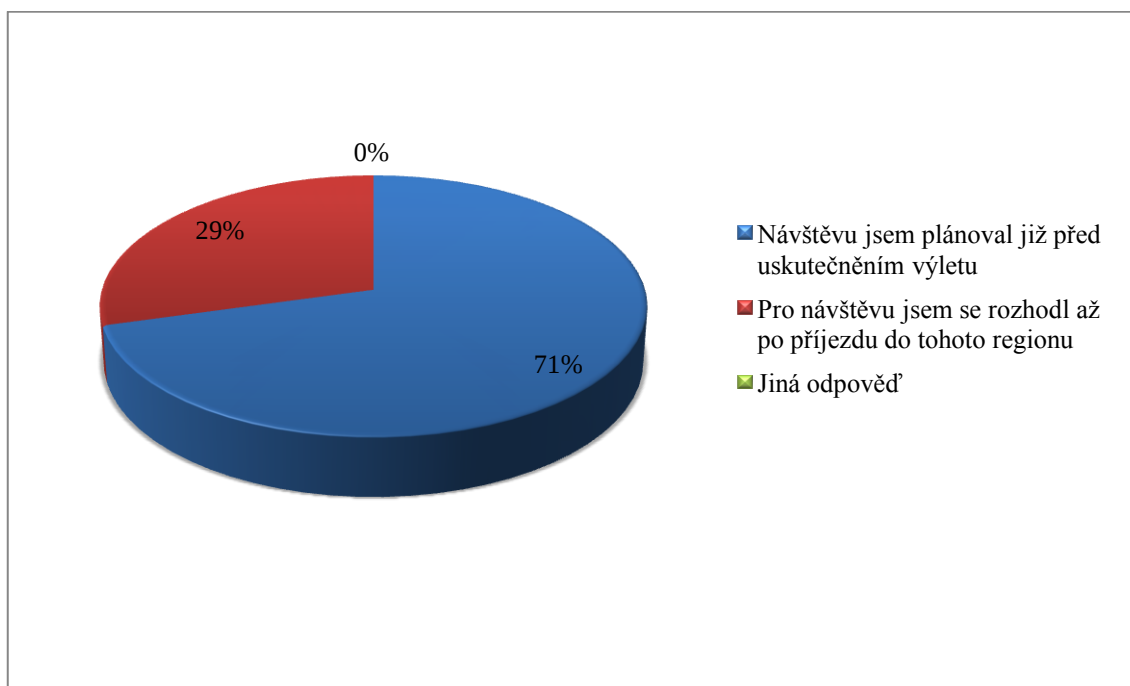
Pro IC JE Dukovany: $0,36*1 + 0,32*2 + 0,04*3 + 0,28*4 = 2,24$

Pro IC VE Dalešice: $0,36*1 + 0,28*2 + 0,06*3 + 0,30*4 = 2,30$

Pro Pivovar Dalešice: $0,46*1 + 0,28*2 + 0,04*3 + 0,22*4 = 2,02$

Otázka č. 4

Kdy jste se rozhodl k návštěvě tohoto zařízení?

Graf č. 7: Kdy jste se rozhodl k návštěvě tohoto zařízení? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Čtvrtá otázka je zaměřená na zjištění, kolik respondentů návštěvu plánovalo před uskutečněním výletu, nebo zda se pro návštěvu rozhodli až po příjezdu do tohoto regionu. 71% respondentů uvedlo, že návštěvu tohoto zařízení plánovali před uskutečněním výletu. Naopak 29% respondentů se rozhodlo navštívit toto zařízení až po příjezdu do tohoto regionu.

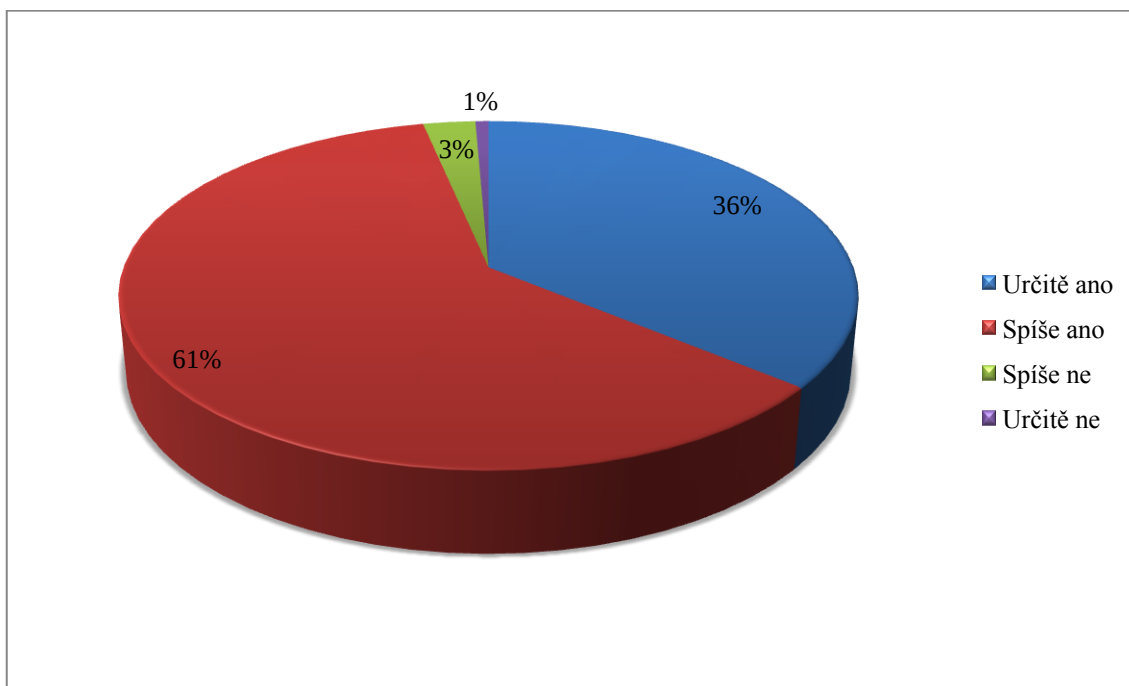
Otázka č. 4: Kdy jste se rozhodl k návštěvě tohoto zařízení?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Před uskutečněním výletu	74%	72%	66%
Po příjezdu do tohoto regionu	26%	28%	34%

Tabulka č. 7: Doba rozhodnutí návštěvy (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Z tabulky můžeme vyčíst, že nejvíce respondentů, kteří plánovali návštěvu zařízení před uskutečněním výletu, odpovědělo v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany (74%). Naopak respondenti, kteří se rozhodli pro návštěvu zařízení až po příjezdu do regionu, nejvíce odpovědělo v Pivovaru Dalešice (34%). Na možnost „Jiná odpověď“ neodpověděl žádný z respondentů.

Otázka č. 5

Plánujete toto zařízení navštívit znovu?

Graf č. 8: Plánujete toto zařízení navštívit znovu? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Velká část respondentů uvedla (61%), že spíše má v plánu zařízení navštívit. 36% dotazovaných uvedla, že zařízení navštíví určitě. Malá část respondentů (3%) odpověděla, že zařízení spíše nenavštíví a určitě nenavštíví 1% dotazovaných.

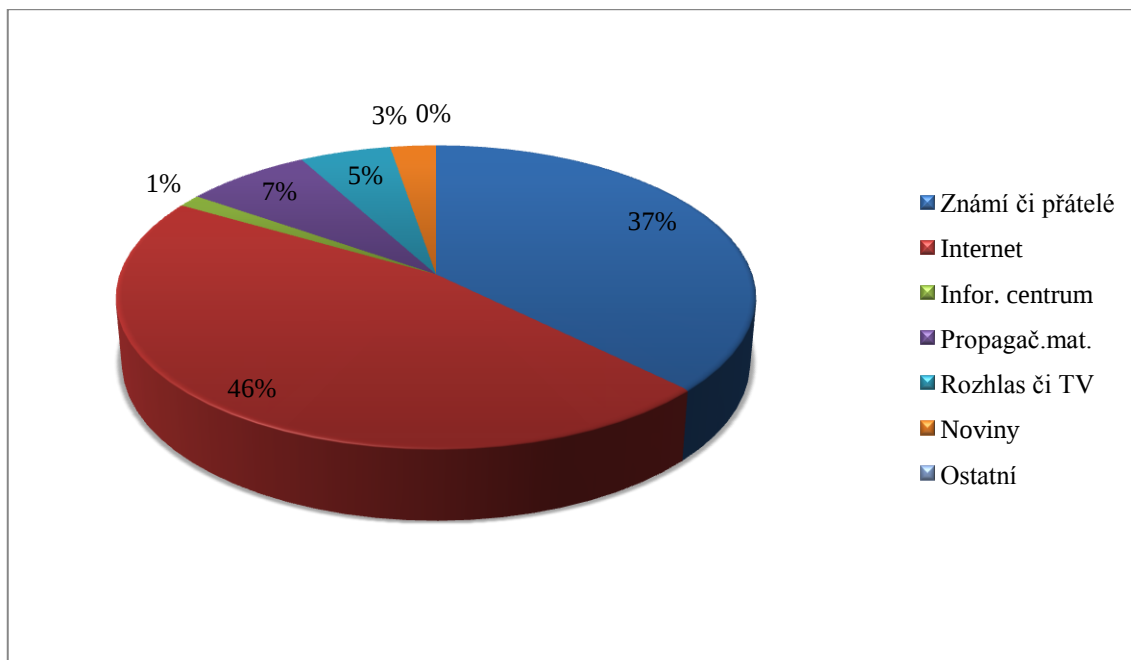
Otázka č. 5: Plánujete toto zařízení navštívit znovu?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Určitě ano	30%	28%	50%
Spíše ano	68%	66%	48%
Spíše ne	2%	4%	2%
Určitě ne	0%	2%	0%

Tabulka č. 8: Plánované návštěvy (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Jak můžeme z tabulky vyčíst, nejvíce respondentů, kteří mají v plánu navštívit zařízení znovu, odpovědělo v Pivovaru Dalešice. Respondenti, kteří mají v plánu spíše navštívit zařízení, nejvíce jich odpovědělo v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany (68%). Na odpověď „Spíše ne“ nejvíce respondentů odpovědělo v Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice, ale výsledky se od dalších zařízení moc nelišily. 2% respondentů Informačního centra Vodní elektrárny Dalešice odpovědělo, že zařízení určitě nenavštíví.

Otázka č. 6

Co Vás motivovalo k návštěvě tohoto místa?

Graf č. 9: Co Vás motivovalo k návštěvě tohoto zařízení? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Jak můžeme z grafu vidět, nejvíce respondentům motivoval k návštěvě internet (46%). Internet je v dnešní době nejrozsáhlejším prostředkem, jak sdělit a propagovat

informace. 37% respondentů uvedlo, že k návštěvě zařízení je motivovali známí a přátelé. Další odpovědi nejsou moc významné, pro propagační materiály odpovědělo 7% respondentů, rozhlas či TV 5%, noviny 3%, informační centrum 1% a pro odpověď ostatní neodpověděl nikdo z respondentů.

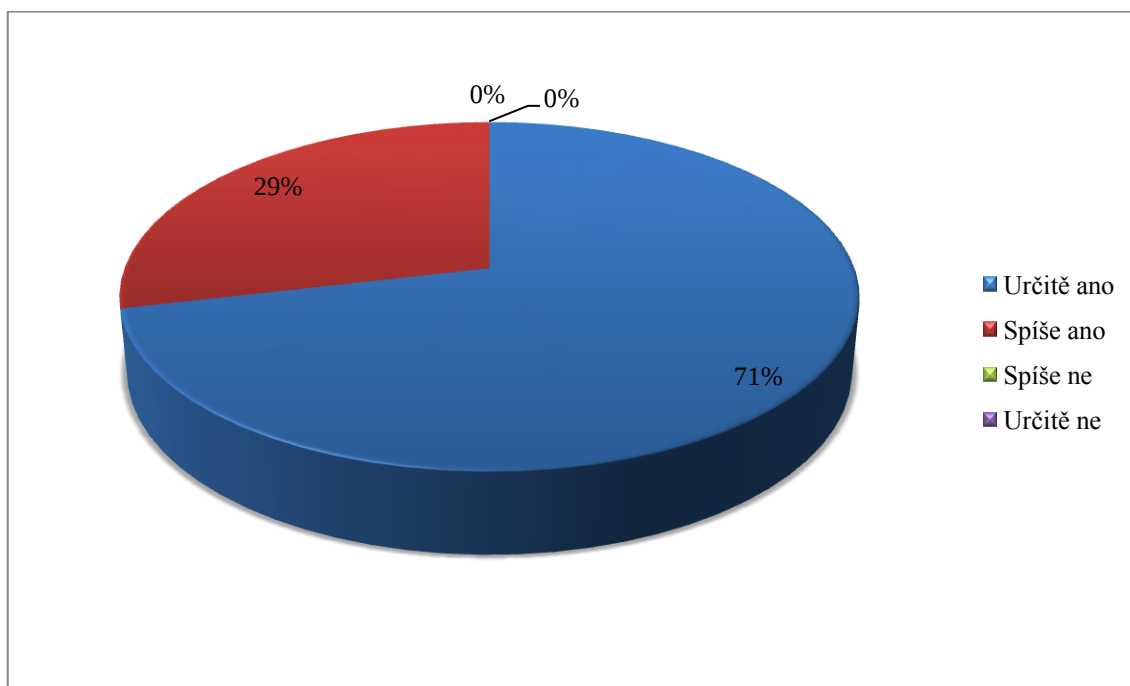
Otázka č. 6: Co Vás motivovalo k návštěvě tohoto místa?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Známí či přátelé	49%	34%	38%
Internet	37%	48%	43%
Informační centrum	0%	4%	0%
Propagační materiály	10%	8%	6%
Rozhlas či TV	4%	4%	8%
Noviny	0%	2%	5%

Tabulka č. 9: Motivace návštěvy (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Z tabulky můžeme vyčíst, že nejvíce respondentů, které motivovali známí či přátelé, odpovědělo v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany (49%). Internet a Informační centrum nejvíce motivoval návštěvníky Informačního centra Vodní elektrárny Dalešice (48%, 4%). Ostatní odpovědi nejsou mezi sebou nijak významně odlišné.

Otázka č. 7

Doporučil (a) byste návštěvu tohoto zařízení Vaším známým?

Graf č. 10: Doporučil (a) byste návštěvu tohoto zařízení Vaším známým? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Nejvíce respondentů odpovědělo (71%), že by návštěvu zařízení určitě doporučilo. 29% dotazovaných uvedlo, že by návštěvu spíše doporučilo. Žádný z respondentů neodpověděl, že by návštěvu nedoporučil. Výsledky jsou velice pozitivní a můžeme z toho vyvodit, že turisté jsou v těchto zařízeních spokojeni.

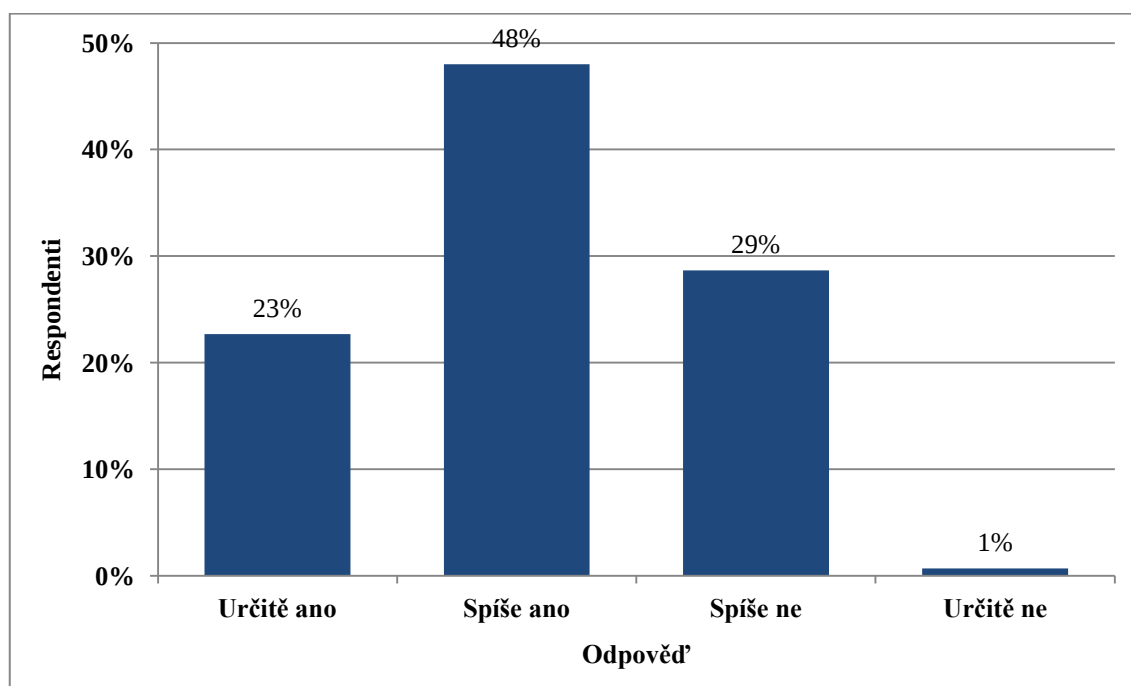
Otázka č. 7: Doporučil (a) byste návštěvu tohoto zařízení Vaším známým?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Určitě ano	81%	70%	65%
Spíše ano	29%	30%	35%
Spíše ne	0%	0%	0%
Určitě ne	0%	0%	0%

Tabulka č. 10: Doporučení lokality (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Z tabulky můžeme vyčíst, že 81% respondentů Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany by určitě návštěvu svým známým doporučilo. Na odpověď „Spíše ano“ nejvíce respondentů odpovědělo v Pivovaru Dalešice, rovnými 35%.

Otázka č. 8

Myslíte si, že je toto místo dobře propagováno?

Graf č. 11: Myslíte si, že je toto místo dobře propagováno? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Jak je z grafu vidět, 48% návštěvníků se domnívá, že je místo dobře propagováno. 29% návštěvníků odpovědělo, že místo není moc dobře propagováno. Nejmenší část návštěvníků (1%) se domnívá, že místo není vůbec propagováno. Na následující tabulce můžeme zjistit podrobné rozčlenění odpovědí u této otázky.

Otázka č. 8: Myslíte si, že je toto místo dobře propagováno?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Určitě ano	18%	30%	22%
Spíše ano	52%	42%	48%
Spíše ne	30%	26%	30%
Určitě ne	0%	2%	0%

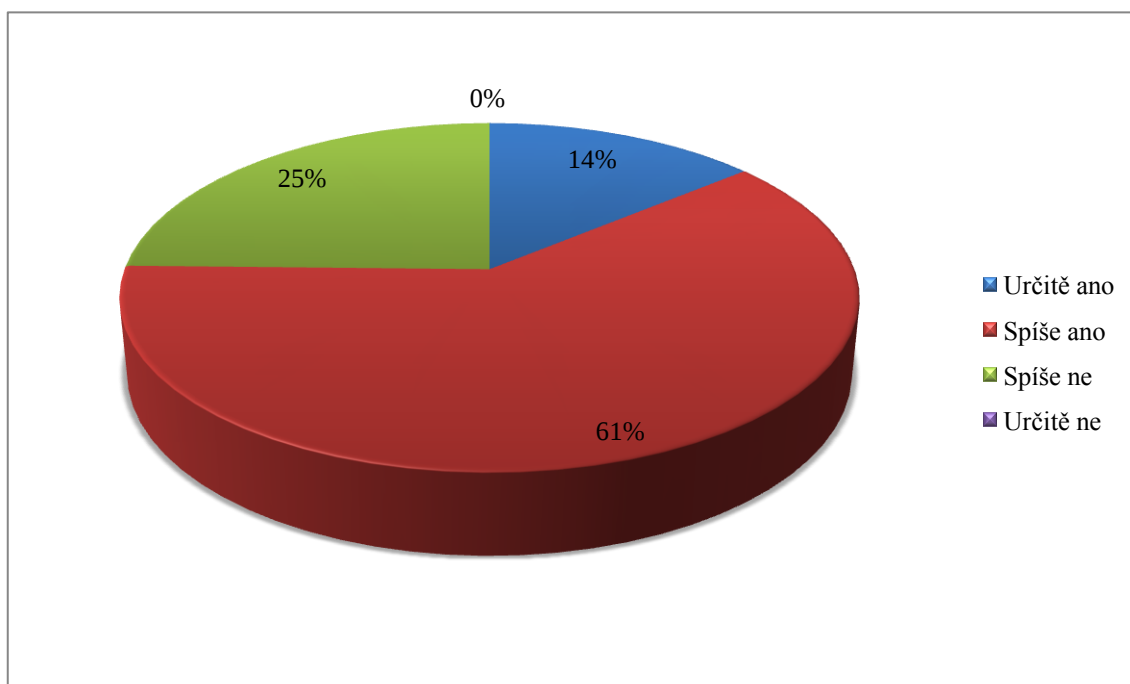
Tabulka č. 11: Vnímání propagace objektu (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

30% respondentů Informačního centra Vodní elektrárny odpovědělo, že toto místo je určitě dobře propagované. Naopak na tuto odpověď odpovědělo pouze 18% respondentů z Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany. Více než polovina respondentů (52%) z Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany odpověděla, že toto místo je spíše propagováno. Výsledky z ostatních zařízení jsou velice srovnatelné.

Téměř třetina respondentů se domnívá, že zařízení nejsou moc propagovány. U Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany odpovědělo 30% respondentů, u Vodní elektrárny Dalešice 26% a Pivovaru Dalešice 30 %. Na odpověď, že místo není určité propagováno, se domnívá pouze 2% respondentů v Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice.

Otázka č. 9

Myslíte si, že je toto místo dobře přístupné turistům?

Graf č. 12: Myslíte si, že je toto místo dobře propagováno? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Většina respondentů (61%) se domnívá, že toto místo je spíše dobře přístupné turistům. 25% respondentů také uvedlo, že toto místo přístupné turistům spíše není. Malá část respondentů (14%) odpověděla, že místo je dobře přístupné turistům. Když se podíváme na graf, výsledky nejsou moc pozitivní, jelikož $\frac{1}{4}$ turistů považuje zařízení za spíše nepřístupné a pouze malá část za dobře přístupné.

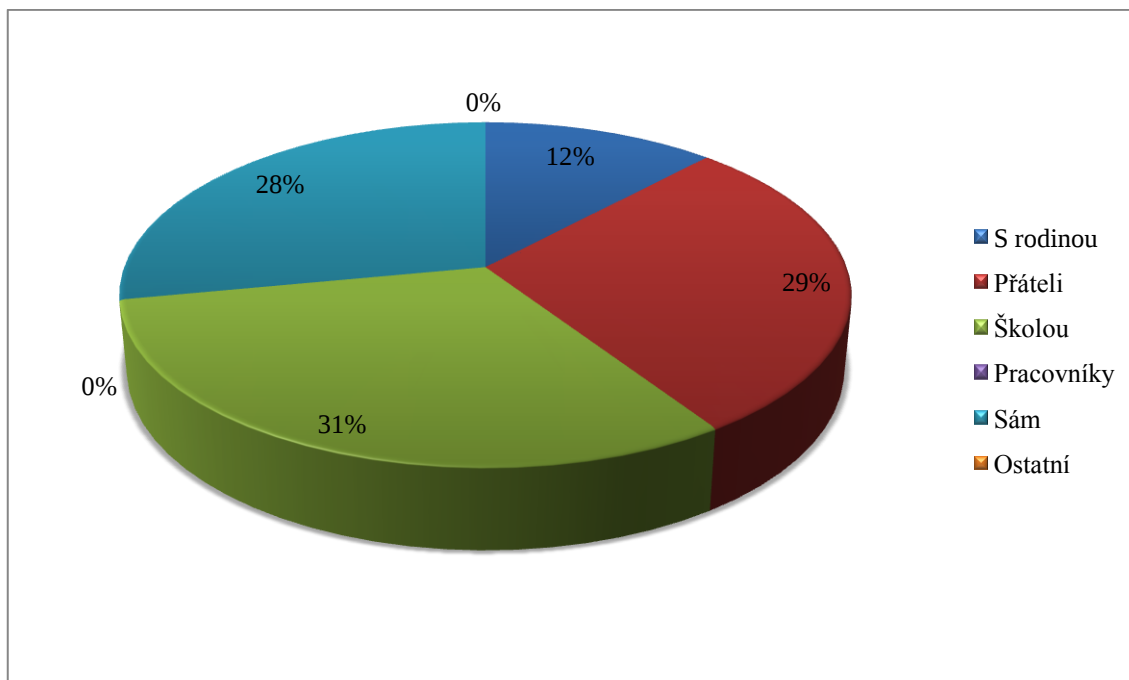
Otázka č. 9: Myslíte si, je toto místo dobře přístupné turistům?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Určitě ano	14%	11%	10%
Spíše ano	68%	33%	76%
Spíše ne	18%	56%	14%
Určitě ne	0%	0%	0%

Tabulka č. 12: Přístupnost lokality (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Z tabulky můžeme vidět, turisté nepovažují zařízení za dobře přístupné. Na odpověď „Určitě ano“ nejvíce respondentů odpovědělo v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany (pouze 14%). Na odpověď „Spíše ano“ nejvíce respondentů odpovědělo v Pivovaru Dalešice, rovných 76%. Zda je zařízení turistům spíše nepřístupné, 56% odpovědělo v Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice. Zde se při příjezdu musí setrvat na parkovišti a nevstupovat do prostoru před branou. Turisti musí vyčkat po příchodu průvodce. Cesta z parkoviště k vodní elektrárně je vzdálená asi jeden kilometr.

Otázka č. 10

S kým jste přicestoval (a)?

Graf č. 13: S kým jste přicestoval (a)? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

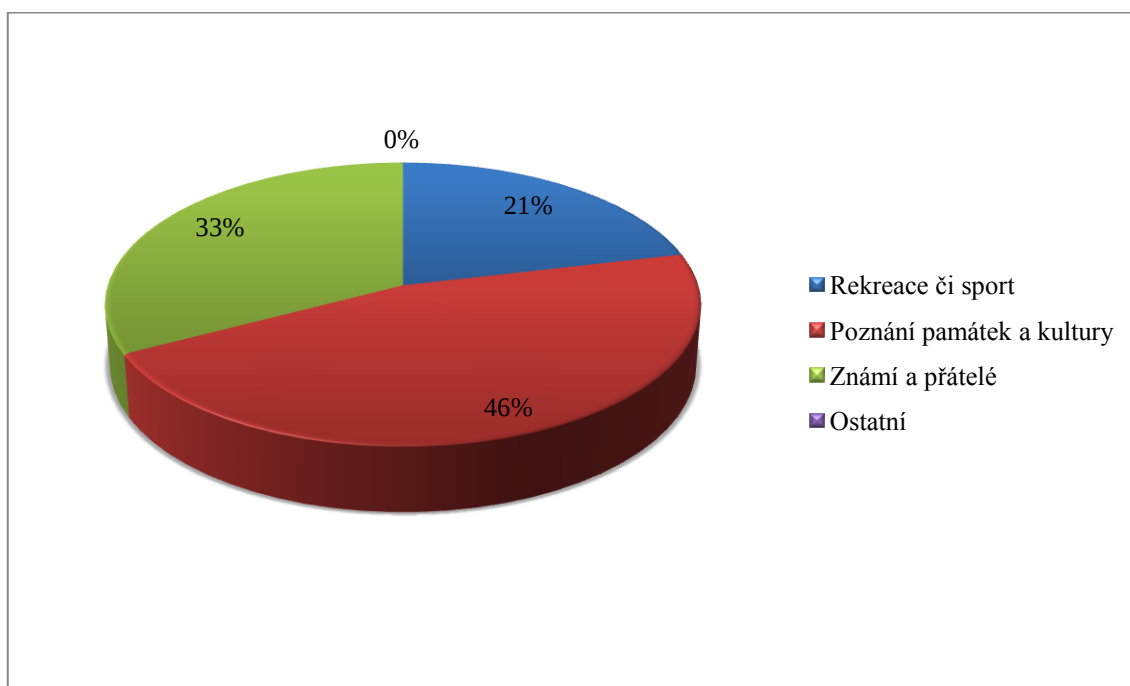
Jak můžeme z grafu vyčíst, výsledky jsou docela srovnatelné. Nejvíce respondentů přijelo se školou (31%). Právě v těchto zařízeních jsou pravidelně pořádány školní

exkurze. 29% dotazovaných přijelo s přáteli a 28% sami. Malá část respondentů (12%) přijela s rodinou. Na možnost „Ostatní“ neodpověděl nikdo z respondentů.

Dle provedeného výzkumu, výsledky odpovědí u otázky č. 10 v jednotlivých zařízeních jsou téměř totožné, proto není významné je zde uvádět.

Otázka č. 11

Jaký je Váš hlavní důvod návštěvy Mikroregionu Hrotovicko?

Graf č. 14: Jaký je Váš hlavní důvod návštěvy Mikroregionu Hrotovicko? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Téměř polovina respondentů (46%) navštívilo Mikroregion Hrotovicko z důvodu poznání památek a kultury, 33% respondentů uvedlo, že hlavní důvod návštěvy jsou známí a přátelé. 21% respondentů navštívilo tuto oblast převážně kvůli rekreaci, či sportu. Do odpovědi „Ostatní“ neodpověděl nikdo z respondentů.

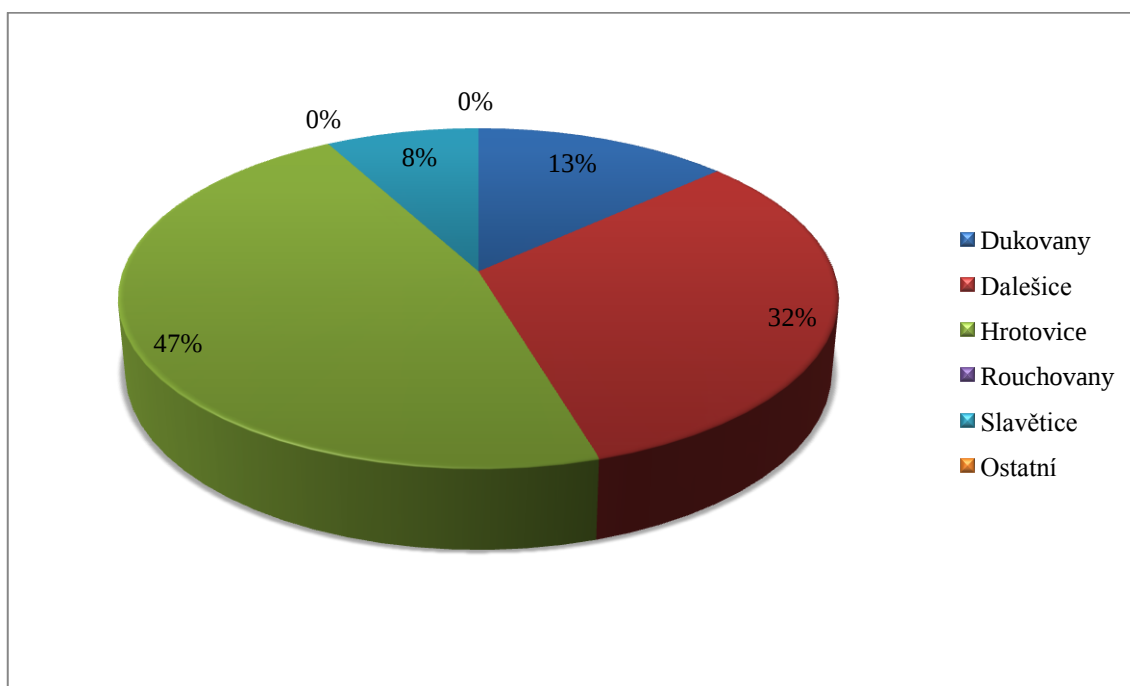
Otázka č. 11: Jaký je Váš hlavní důvod návštěvy Mikroregionu Hrotovicko?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Rekreace či sport	26%	18%	20%
Poznání památek a kultury	38%	48%	54%
Známí a přátelé	36%	34%	26%

Tabulka č. 13: Důvod návštěvy (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Jak můžeme z tabulky vidět, rekreace či sport bylo nejhlavnějším důvodem návštěvy respondentů Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany (26%). Důvod poznání památek a kultury nejvíce respondentů odpovídalo v Pivovaru Dalešice (celkem 54%). Známi a přátelé byli nejčtenější odpovědi u respondentů v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany (36%) a Informačního centra Vodní elektrárny Dalešice (34%).

Otázka č. 12

Jaké město Vás v tomto mikroregionu nejvíce zaujalo?

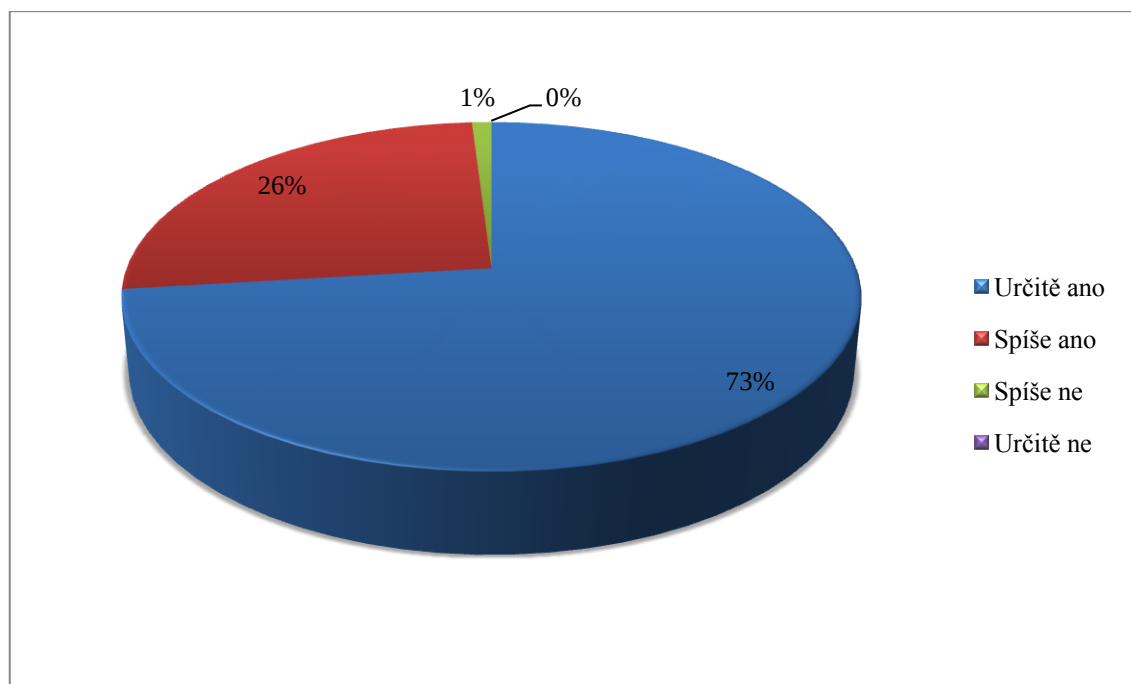
Graf č. 15: Jaké město Vás v tomto mikroregionu nejvíce zaujalo? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Dále nás zajímalo, které město v tomto mikroregionu je turistům nejatraktivnější. Dle výzkumu, 47% respondentů označilo Hrotovice. Městys Hrotovice je opravdu nádherné město, ležící v centru přírodních památek a krás. Je zde velká kapacita ubytovacích a stravovacích zařízení, dobrá dopravní dostupnost, informační centrum a několik památek, například Zámek Hrotovice, Památník Františka Bohumíra Zvěřiny, apod. Dále 32% respondentům zaujaly Dalešice, 13% Dukovany a 8% Slavětice. Slavětice nejsou moc známou obcí, jediné co zde vidět, je obrovská rozvodna elektrické energie, která rozvádí veškerou elektrickou energii z Jaderné elektrárny Dukovany, Přecherčavací vodní elektrárny Dalešice, Vodní elektrárny Mohelno a jedné fotovoltaické elektrárny blízko Dukovan.

Dle provedeného výzkumu, výsledky odpovědí u otázky č. 12 v jednotlivých zařízeních jsou téměř totožné, proto není významné je zde uvádět.

Otázka č. 13

Cítíte se v této oblasti bezpečně?

Graf č. 16: Cítíte se v této oblasti bezpečně? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Z grafu můžeme vidět, že většina respondentů (73%) se cítí v této oblasti bezpečně. 26% respondentů v dotaznících uvedlo, že se v této oblasti cítí spíše bezpečně. Pouze 1% respondentů se spíše necítí bezpečně. Výsledek výzkumu je opravdu pozitivní, protože hodně lidí, kteří bydlí v okolí, mají z této oblasti nejistotu a strach, kdyby náhodou nastala jaderná havárie či jiná katastrofa. Vnímání těchto faktorů se hodně rychle přenáší na turisty. Výsledky výzkumu opravdu překvapily.

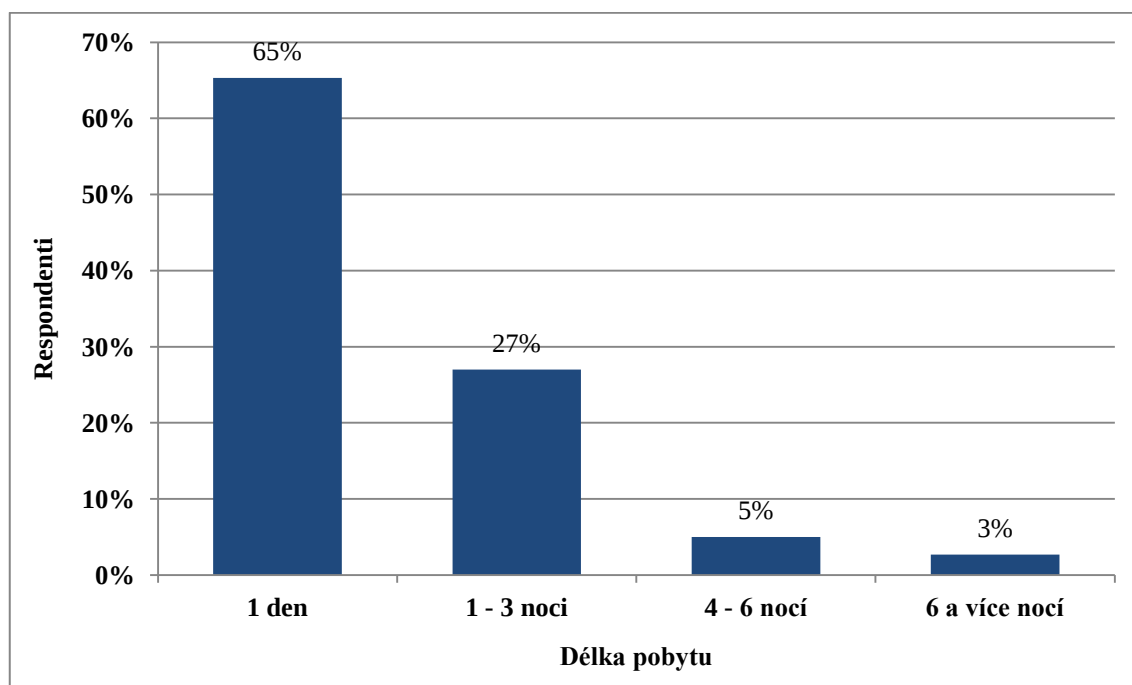
Otázka č. 13: Cítíte se v této oblasti bezpečně?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Určitě ano	74%	68%	81%
Spíše ano	26%	30%	19%
Spíše ne	0%	2%	0%
Určitě ne	0%	0%	0%

Tabulka č. 14: Vnímání bezpečí (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Z tabulky můžeme vyčíst, že 81% dotazovaných v Pivovaru Dalešice se cítí v této oblasti opravdu bezpečně, ale v Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice se bezpečně cítilo jen 68% respondentů. Na možnost, zda se v této oblasti cítí spíše bezpečně, nejvíc respondentů odpovědělo v Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice (30%). Nejméně tomu bylo v Pivovaru Dalešice – pouze 19% respondentů. 2% respondentů Informačního centra Vodní elektrárny Dalešice také odpovědělo, že se zde cítí spíše nebezpečně.

Otázka č. 14

Jak dlouho se zdržíte v tomto mikroregionu?

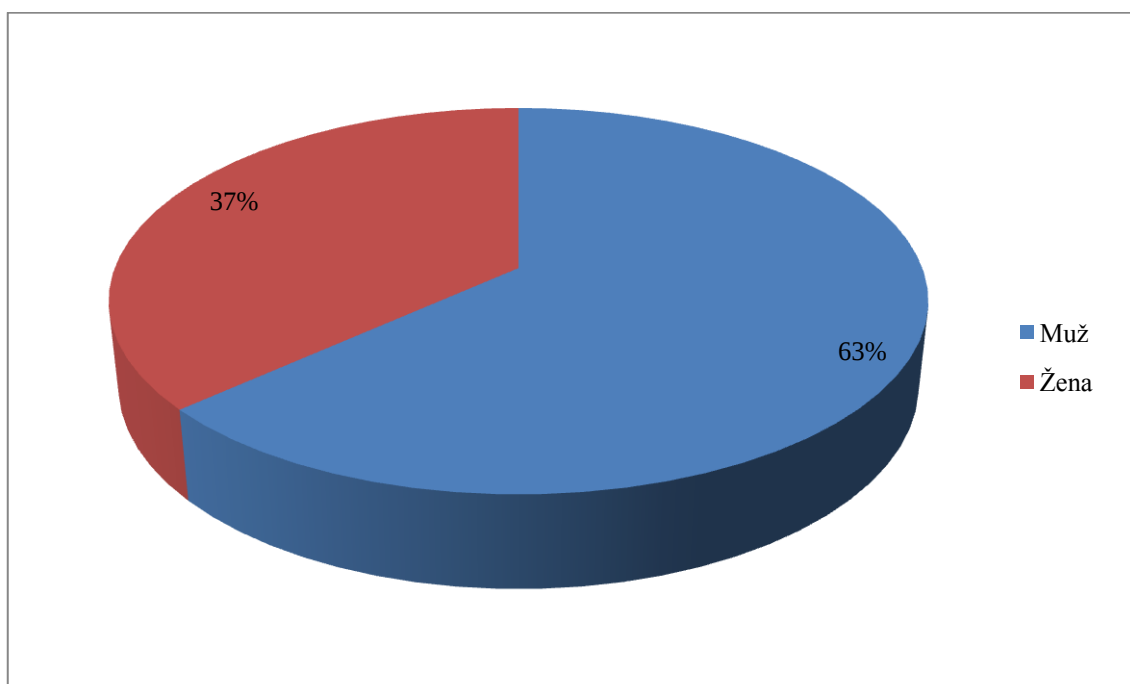
Graf č. 17: Jak dlouho se zdržíte v tomto mikroregionu? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

65% dotazovaných osob uvedlo, že se v tomto mikroregionu zdrží pouze 1 den. Jedná se o krátkodobé návštěvníky, bez ubytování. Skoro 1/3 respondentů (27%) odpovědělo, že se v mikroregionu zdrží 1 – 3 noci, 5% má v plánu se zdržet 4 – 6 nocí a pouze 3% se má v plánu zdržet 6 a více nocí.

Dle provedeného výzkumu, výsledky odpovědí u otázky č. 14 v jednotlivých zařízeních jsou téměř totožné, proto není významné je zde uvádět.

Otázka č. 15

Jaké je Vaše pohlaví?

Graf č. 18: Jaké je Vaše pohlaví? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Jak můžeme vidět, výzkumu se zúčastnilo celkem 63% mužů a 37% žen. Jelikož se jedná o technické památky a průmyslové objekty, muži se o tato zařízení zajímají více.

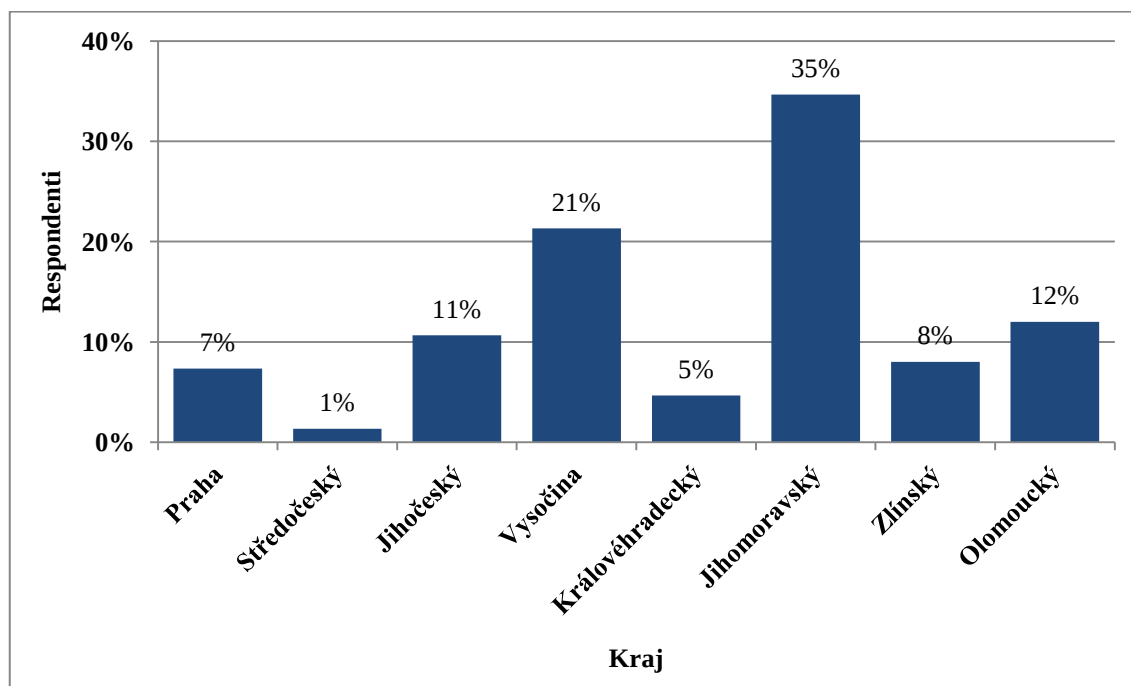
Otázka č. 15: Jaké je Vaše pohlaví?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Muž	71%	64%	58%
Žena	29%	36%	42%

Tabulka č. 15: Pohlaví (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Tabulka nám ukazuje, že výzkumu v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany se zúčastnilo 71% mužů a 29% žen. V Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice se výzkumu zúčastnilo 64% mužů a 36% žen. Ve výzkumu v Pivovaru Dalešice se zúčastnilo nejvíce žen ze všech 3 zařízení, dotazník vyplnilo celkem 42% žen a 58% mužů.

Otázka č. 16

Můžete uvést, v jakém kraji bydlíte?

Graf č. 19: Můžete uvést, v jakém kraji bydlíte? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Graf nám ukazuje, že výzkumu se účastnilo nejvíce respondentů z Jihomoravského kraje (35%). Druhou významnou skupinu tvoří návštěvníci z kraje Vysočina (21%) a kraje Olomouckého (12%). Výzkumu se také účastnili návštěvníci z kraje Jihočeského (11%), Zlínského (8%) a menší podíl návštěvníci z kraje Praha (7%), Královéhradeckého (5%) a Středočeského (1%). Můžeme zde vidět, že zařízení byla navštěvována během dotazníkového šetření z 8 krajů, z celkových 14.

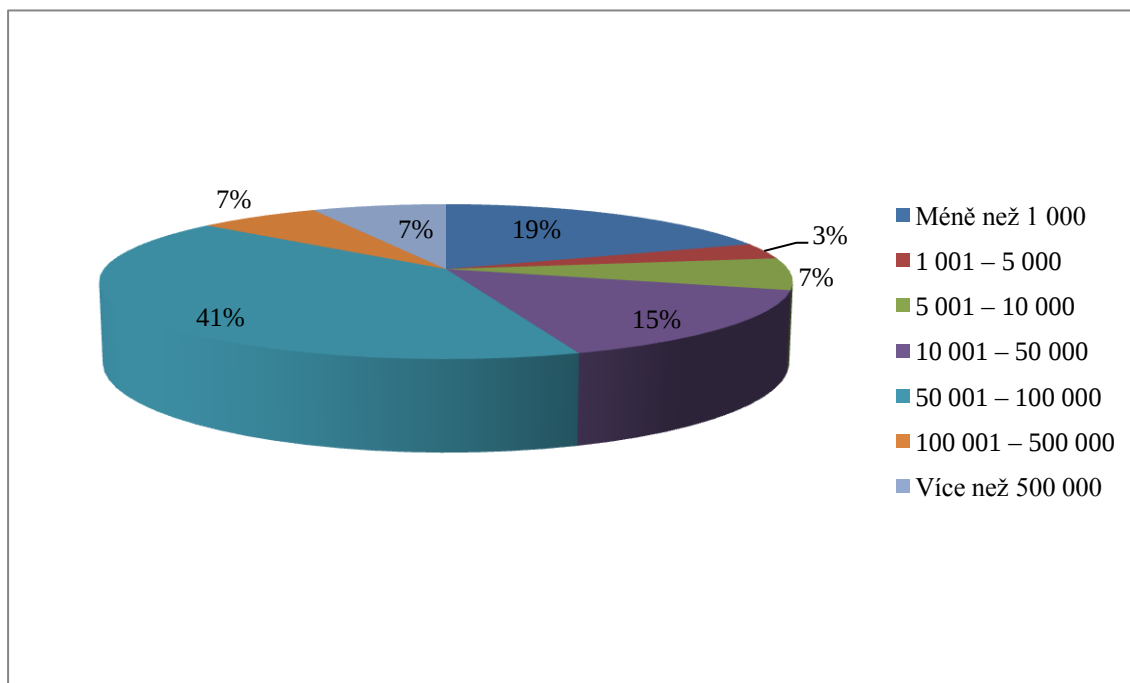
Na následující tabulce můžeme podrobně zjistit a porovnat, z jakých krajů se skládali respondenti výzkumu v Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany, Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice a Pivovaru Dalešice.

Otázka č. 16: Můžete uvést, v jakém kraji bydlíte?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Praha	4%	4%	14%
Středočeský	0%	0%	4%
Liberecký	0%	0%	0%
Ústecký	0%	0%	0%
Karlovarský	0%	0%	0%
Plzeňský	0%	0%	0%
Jihočeský	8%	16%	8%
Vysočina	18%	24%	22%
Královéhradecký	6%	0%	8%
Pardubický	0%	0%	0%
Jihomoravský	46%	34%	24%
Zlínský	8%	8%	8%
Olomoucký	10%	14%	12%
Moravskoslezský	0%	0%	0%

Tabulka č. 16: Kraj (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Otázka č. 17

Jaká je velikost obce, ve které žijete?

Graf č. 20: Jaká je velikost obce, ve které žijete? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

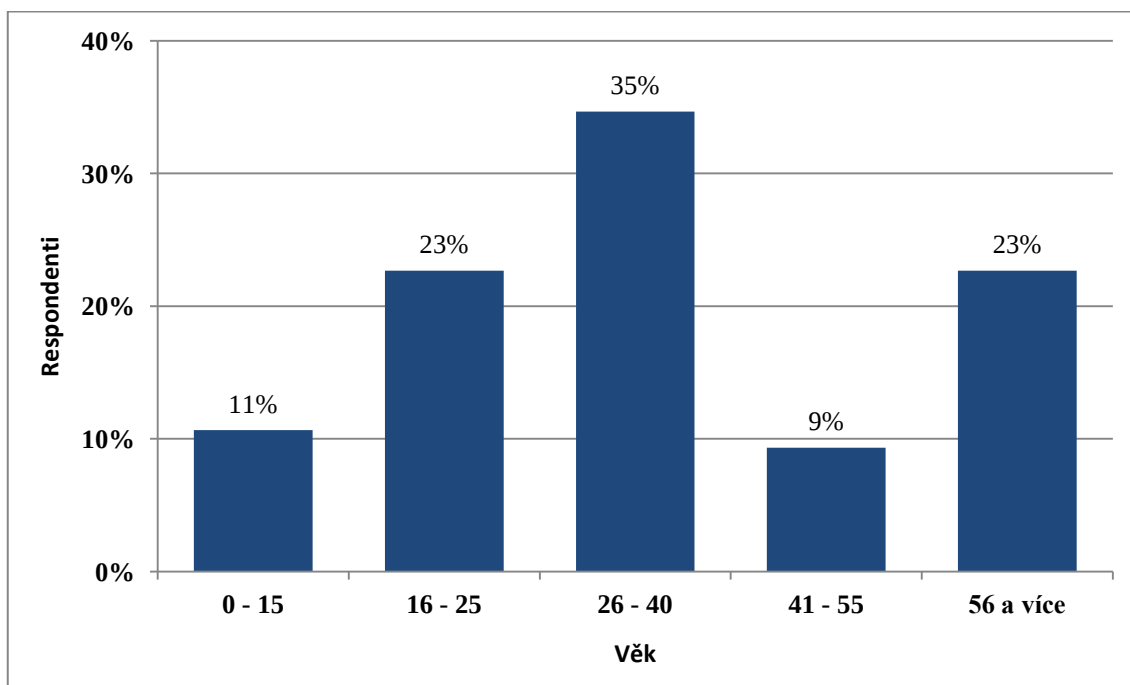
Nejvíce návštěvníků uvedlo, že žijí v obci od 50 001 – 100 000 obyvatel (41%). Druhou skupinu tvoří návštěvníci, kteří uvedli, že žijí v obci do 1000 obyvatel (19%). Další významnou skupinou jsou respondenti, kteří označili odpověď velikost obce v rozmezí 10 001 - 50 000 obyvatel, ve výzkumu tvoří část 15%. Další možné odpovědi zaškrtovali respondenti jen zřídka, v poměru do 10%.

Otázka č. 17: Jaká je velikost obce, ve které žijete?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
Méně než 1 000	12%	24%	20%
1 001 – 5 000	2%	2%	6%
5 001 – 10 000	8%	12%	0%
10 001 – 50 000	22%	18%	8%
50 001 – 100 000	42%	32%	50%
100 001 – 500 000	10%	8%	2%
Více než 500 000	4%	4%	14%

Tabulka č. 17: Velikost obce (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Otázka č. 18

Uveďte prosím, do jaké věkové kategorie patříte?

Graf č. 21: Uveďte prosím, do jaké věkové kategorie patříte? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Jak můžeme vidět na grafu, výzkumu se nejčastěji zúčastnili osoby ve věku 26 – 40 let (35%), které tvoří více než 1/3 respondentů. Výzkumu se dále zúčastnili respondenti ve věku 16 – 25 let (23%), většinou se jednalo o studentské exkurze. Stejně zastoupení má i věková skupina 56 let a více (23%), která tvoří starší návštěvníky. Dle výsledků výzkumu, nejmenší podíl mají děti do 15 let (11%) a osoby ve věku 41 – 55 let.

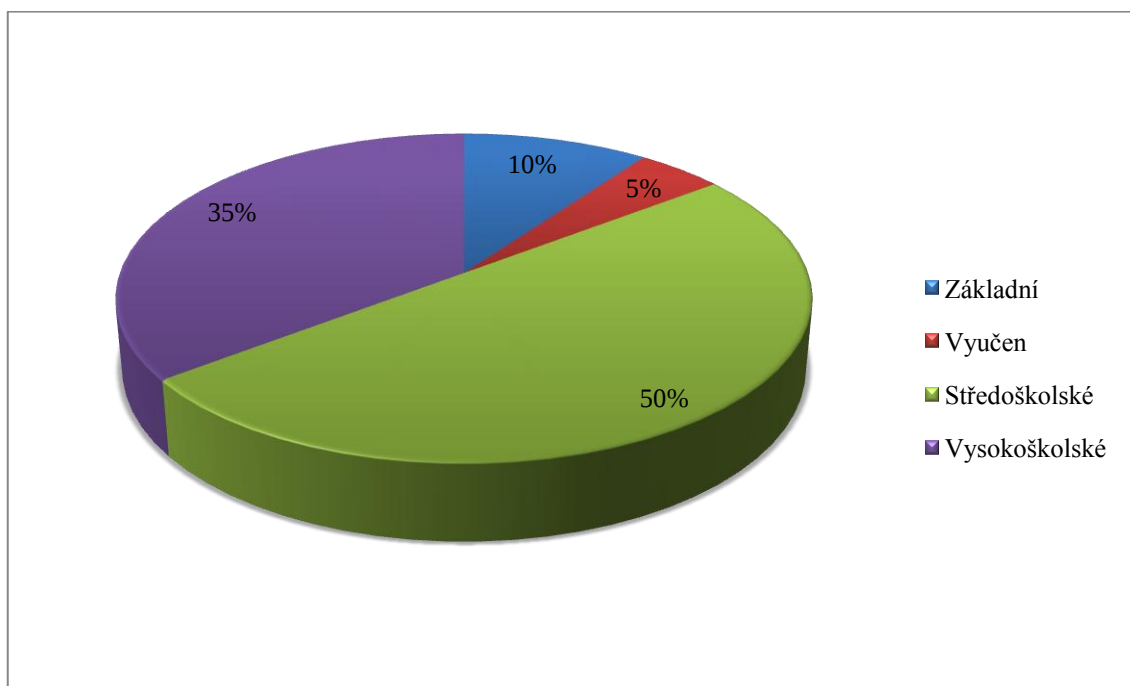
Otázka č. 18: Uveďte prosím, do jaké věkové kategorie patříte?			
	IC JE Dukovany	IC VE Dalešice	Pivovar Dalešice
0 - 15	6%	18%	8%
16 - 25	24%	12%	32%
26 - 40	38%	32%	34%
41 - 55	8%	14%	6%
56 a více	24%	24%	20%

Tabulka č. 18: Věková struktura (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Tabulka nám znázorňuje věkové složení respondentů ve zkoumaných objektech. V Informačním centru Jaderné elektrárny Dukovany je zastoupeno nejvíce respondentů ve věku 26 – 40 let (38%) a nejméně dětí do 15 let (pouze 6%). V Informačním centru Vodní elektrárny Dalešice je taktéž nejvíce zastoupeno nejvíce respondentů ve věku 26 – 40 let (32%), ale nejméně respondentů náleží k věkové skupině 41 – 55 let (14%). V pivovaru Dalešice jsou výsledky podobné, opět dotazníky vyplnilo nejvíce respondentů ve věku 26 – 40 let (34%), nejméně pak opět respondenti ve věku 41 – 55 let (pouze 6%).

Otázka č. 19

Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Graf č. 22: Jaké je Vaše dosažené vzdělání? (Zdroj: Vlastní marketingový výzkum)

Ve výzkumu polovina respondentů uvedla, že jejich dosažené vzdělání je středoškolské. Menší skupinu tvoří respondenti (35%), kteří označili odpověď vzdělání vysokoškolské. Mezi nejméně vyskytované vzdělání respondentů ve výzkumu tvoří základní (10%) a vyučen (pouze 5%).

Dle provedeného výzkumu, výsledky odpovědí u otázky č. 19 v jednotlivých zařízeních jsou téměř totožné, proto není významné je zde uvádět.

6.2 Profil návštěvníka Mikroregionu Hrotovicko

Profil návštěvníka byl sestaven na základě provedeného dotazníkového šetření na území Mikroregionu Hrotovicko, konkrétně v objektech technických památek a průmyslových staveb, tj. Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany, Přecherčpávací vodní elektrárny Dalešice a Akciového pivovaru Dalešice. Jedná se o profil sestavený podle nejčtetnějších odpovědí respondentů. Profil typického návštěvníka vypadá následovně. Muž, ve věku 26 – 40 let, středoškolské vzdělání. Tento typický návštěvník bydlí v Jihomoravském kraji, v obci mezi 50 001 a 100 000 obyvateli. Přicestoval se školou, s rodinou, či přáteli. Důvodem jeho návštěvy je poznání památek a kultury. K návštěvě tohoto místa se rozhodl již před uskutečněním výletu, zdrží se zde pouze 1 den a nejvíce ho zaujalo město Hrotovice.

Muž navštívil toto místo poprvé, s poskytovanými službami a úrovní srozumitelného výkladu byl velice spokojen a do budoucna má spíše v plánu zařízení navštívit. K návštěvě zařízení ho motivoval internet, kde si může vyhledat všechny informace. V této oblasti se cítí bezpečně, myslí si, že zařízení je spíše dobře přístupné turistům a spíše dobře propagováno. Návštěvu zařízení by určitě doporučil svým známým.

7 Návrhy na zvýšení návštěvnosti technických památek

Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany je v provozu od roku 1994. Je umístěné přímo v objektu elektrárny. Velice podrobně v něm vysvětluje a přibližuje návštěvníkům bezpečný provoz i otázky jaderné energetiky. Na názorných trojrozměrných modelech se návštěvníci mohou seznámit s reaktorem, reaktorovým blokem, ukládání použitého paliva a s mnoha dalšími informacemi, které souvisejí s jadernou energetikou. Expozice zahrnuje i přehled o jaderné energetice ve světě, témata jaderné bezpečnosti a vysvětlení základů jaderné fyziky, několik aktivních modelů jaderné elektrárny, zejména model reaktoru a funkci regulačních tyčí, model kontejneru na ukládání a přepravu použitého paliva, nebo mlžnou komorou, kde turisté na vlastní oči uvidí zviditelněné stopy záření, které jsou součástí našeho běžného prostředí. Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany je touto špičkovou technikou dobře vybavena, ale od začátku svého působení podstoupila pouze malým změnám. Návštěvníci, kteří se rozhodnou příště informační centrum navštívit, uvidí opět to samé, stejné promítání, stejné modely a postupy. Bylo by dobré provést rekonstrukci a modernizaci zařízení, modely upravit a poskytovat exkurze, tzv. na klíč, kde by byla sledována odbornost a znalost návštěvníků a podle přání by byly exkurze prováděny. Dle výsledků dotazníkového šetření, 68% návštěvníků informačního centra má v plánu navštívit toto zařízení znovu. Musíme přemýšlet, že bychom jim měli nabídnout zas něco nového, co by je zaujalo. Většinu návštěvníků zajímá, jak to vypadá v elektrárně za provozu. Kdyby informační centrum mělo možnost pustit návštěvníky do provozu elektrárny, návštěvnost by se mnohokrát zvýšila. Tento návrh však vyžaduje mnoho bezpečnostních opatření, které by museli návštěvníci provozu Jaderné elektrárny dodržovat.

Dalším faktem je, že informační centrum navštěvuje hodně studentů, aby se co nejvíce vzdělali v této problematice. Dobrým návrhem na zvýšení návštěvnosti je širší spolupráce se středními a vysokými školami, zavedení výukových programů, apod. Dalším řešením, jak zvýšit návštěvnost je spolupráce s českými, i zahraničními cestovními kanceláři a agenturami a rozšířit nabídku do těchto zařízení. Stejně návrhy pak připadají i pro Přecherčpávací vodní elektrárnu Dalešice, kde se také nachází informační centrum pro návštěvníky a vyžaduje stejné změny i rekonstrukce.

V okolí se nachází mnoho příležitostí jak spojit tuto exkurzi s rekreací, odpočinkem, poznání památek a kultury. Dobrým příkladem by bylo vytvořit balíčky služeb pro rodiny. Exkurze by se mohla spojit s návštěvou Dalešické přehrady, využití výletní lodní dopravy po této přehradě, návštěva Rozhledny Babylon, Pivovaru Dalešice, Mohelenské hadcové stěpy, Wilsonovu skálu, nebo využít půjčovnu horských kol a projet se po značených rozsáhlých cyklostezkách v malebné krajině tohoto mikroregionu. Dalešická přehrada je výborným místem pro pořádání adrenalinových sportů. Z hráze nad Přečerpávací vodní elektrárnou Dalešice, která je vysoká 100 m a vyznačuje se tím, že je nejvyšší hrází v České republice a druhou nejvyšší hrází v Evropě by se dalo plně využít k těmto sportům. Dalším návrhem, jak zvýšit návštěvnost těchto technických památek je rozdávání upomínkových předmětů za návštěvu všech zmíněných památek. Například pokud navštívíme Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany, Informační centrum Vodní elektrárny a využijeme výletní přepravu po přehradě vše v 1 den, dostaneme triko s logem této výletní přepravy, apod. Je zapotřebí se také zamyslet, že v okolí těchto památek se nenachází žádné zázemí pro turisty. Je zapotřebí vybudovat stravovací zařízení, alespoň kiosky s občerstvením, ale také zařízení ubytovací, které by přispělo k tomu, že by zde turisté trávili více dnů a zajistilo by to více finančních prostředků. S tím souvisí i zabudování dalšího sociálního zařízení, aby turisté měli kompletní zázemí.

Statistiky návštěvnosti Akciového pivovaru Dalešice nám ukazují, že návštěvnost této technické památky v posledních letech stoupá, ale návštěvnost je v porovnání s výše zmíněnými památkami stále nejnižší. Dle provedeného výzkumu pomocí dotazníkového šetření vyplynulo, že návštěvníci byli spokojeni s poskytnutými službami i s úrovní odbornosti a srozumitelnosti výkladu. Návštěvníky nejvíce motivovalo k návštěvě pivovaru doporučení od přátel a informace z internetu. Nikoho z návštěvníků Dalešického pivovaru nemotivovalo doporučení, či informace z informačních center. Proto Pivovar Dalešice by měl posílit propagaci u českých cestovních kancelářích, efektivněji s nimi spolupracovat, vytvářet různé balíčky služeb, spojené s návštěvou dalších technických památek v regionu, spojit exkurze prohlídky s jinými českými pivovary, apod. Exkurze by se mohla spojit s návštěvou Dalešické přehrady, využití výletní lodní dopravy po této přehradě, návštěva Rozhledny Babylon, Mohelenské hadcové stěpy či Wilsonovu skálu. Dalším návrhem je zajištění mikrobuse a zajistit návštěvníkům okružní jízdy po památkách s výkladem průvodce. Dále by se dalo zajistit

vyhlídkové lety balónem či rogalem a sledovat všechny tyto památky z výšky. Mnoho návštěvníků by tato možnost určitě oslovila. Nebylo by nic krásnějšího, než sledovat z výšky údolí a hladinu Dalešické přehrady, nejvyšší hráz v České republice, vodní elektrárnu, vrcholek komínu z Postřizín, hadcovou step, či komíny dukovanské elektrárny.

Bylo by dobré návštěvníky také nalákat tím, že jim za návštěvu musea pivovar nabídne upomínkový předmět, nebo je pozvat do vlastní pivovarské restaurace a nabídnout ochutnávku nápoje. Tuto možnost nabízí pivovar pouze u 3. okruhu prohlídky, kdy se návštěvník po prohlídce zúčastní ochutnávky piva přímo ve sklepě a dostane upomínkovou sklenici zdarma. Tento okruh ovšem stojí 300,- Kč a mnoho návštěvníků nenadchne. Dle statistik návštěvnosti pivovaru je však tento okruh nejméně navštěvovaný. Domnívám se, že by bylo třeba tyto služby zlepšit a zajistit, aby každý návštěvník pivovaru měl možnost si v rámci prohlídky něco odnést domů na památku, popř. se zúčastnit ochutnávky vzorků piva. Informační centrum v tomto pivovaru nabízí ovšem prodej cenným materiálů, ale nabídka těchto předmětů není bohatá a bylo by třeba ji rozšířit.

Závěr

Tato bakalářská práce popisuje využití technických památek a jiných průmyslových staveb v cestovním ruchu. Práce popisuje Dalešickou přehradu, která před zatopením dříve sloužila k provozu několika významných mlýnů na řece Jihlavě. Dnes je tato přehrada využívána převážně k rekreačním a průmyslovým účelům. Přehrada má velký význam pro cestovní ruch, jelikož je zde provozována výletní přeprava parníkem po přehradě. Další část práce je věnována Přečerpávací vodní elektrárně Dalešice. Tato vodní elektrárna leží pod hrází, která je nejvyšší hrází v České republice a druhou nejvyšší sypanou hrází v Evropě. I zde se provádí exkurze pro turisty. V práci je dále popsán provoz Jaderné elektrárny Dukovany a informačního centra pro turisty, kde se turisté mohou dozvědět veškeré informace o jaderné a vodní energetice. Velká část je také věnována Akciovému pivovaru Dalešice, který je nejstarší technickou památkou z výše uvedených a od roku 2006 je tento pivovar vyhlášen kulturní památkou Ministerstvem kultury a veden v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky. Velká část obsahuje také popis Mikroregionu Hrotovicko, ve kterém se výše zmíněné technické památky nachází.

Cílem praktické části bylo srovnání návštěvnosti Informačního centra Jaderné elektrárny Dukovany, Přečerpávací vodní elektrárny Dalešice, Akciového pivovaru Dalešice a na základě vytvořených dotazníků vytvořit typického návštěvníka těchto zařízení, pomocí marketingového výzkumu probíhající od ledna do dubna roku 2012. Celkem bylo dotázáno 150 respondentů, kteří po skončení exkurze vyplňovali předem připravený dotazník, skládající se z 19 uzavřených otázek. Celkem 150 dotazníků bylo předem rozdáno do 3 zařízení – Přečerpávací vodní elektrárna Dalešice, Informační centrum Jaderné elektrárny Dukovany a Pivovar Dalešice, a to 50 dotazníků do každé z těchto zařízení. Po provedení marketingového výzkumu byly získané data zpracovány do grafů a tabulek, které jsou součástí praktické části. Dotazníkové šetření umožnilo vytvořit profil návštěvníka Mikroregionu Hrotovicko. Jedná se o profil sestavený podle nejčtetnějších odpovědí respondentů. Profil typického návštěvníka lze popsat následovně. Muž, ve věku 26 – 40 let, středoškolské vzdělání. Tento typický návštěvník bydlí v Jihomoravském kraji, v obci mezi 50 001 a 100 000 obyvateli. Přicestoval se školou, s rodinou, či přáteli. Důvodem jeho návštěvy je poznání památek a kultury.

K návštěvě tohoto místa se rozhodl již před uskutečněním výletu, zdrží se zde pouze 1 den a nejvíce ho zaujalo město Hrotovice.

Muž navštívil toto místo poprvé, s poskytovanými službami a úrovní srozumitelného výkladu byl velice spokojen a do budoucna má spíše v plánu zařízení navštívit. K návštěvě zařízení ho motivoval internet, kde si může vyhledat všechny informace. V této oblasti se cítí bezpečně, myslí si, že zařízení je spíše dobře přístupné turistům a spíše dobře propagováno. Návštěvu zařízení by určitě doporučil svým známým.

Na základě získaných odpovědí z provedeného marketingového výzkumu byly vytvořeny návrhy na zvýšení návštěvnosti těchto technických památek a průmyslových staveb.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

- [1] KVĚT, Radovan. *Hroovice a Hrotovicko s Jadernou elektrárnou Dukovany*. Brno. Geotest Brno. 2002. 29 s.
- [2] DVORSKÝ, František. *Vlastivěda moravská: Hrotovický okres*. 2. vydání. Brno. Musejní spolek v Brně. 1916. 331 s.
- [3] SUCHARDA, Jan. *Stručné dějiny Hrotovic*. Hroovice. Hroovice. Město Hroovice. 2001. 95 s.
- [4] NOVOTNÁ, Daniela. *Technické památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vydání. Praha. Olympia. 2004. 91 s. ISBN 80-7033-831-8
- [5] PERGLER, Jan. *Kraj Vysočina: Průvodce po České republice*. 1. vydání. Praha. Kartografie. 2004. 158 s. ISBN 80-7011-735-4
- [6] MALÍK, Milan; VYBÍRAL, Rudolf. *Jaderná elektrárna Dukovany*. Dukovany. JEDu. 1997. 22 s.
- [7] ZEJDA, Radovan. *Jaderná elektrárna Dukovany a okolí*. 1. vydání. Třebíč. Arca Jimfa. 1994. 216 s. ISBN 80-85766-47-7
- [8] JOHN, Aleš. *V polovině cesty: Jaderná elektrárna Dukovany 1970-2005*. ČEZ, a. s., Úsek jaderná energetika. 2005.

Periodika a ostatní tištěné zdroje

- [9] RYBNÍČEK, Drahomír. *Dobrovolné sdružení regionu Hrotovicko*. Třebíč. Akcent
- [10] RANČÁK, Josef. *Dalešická přehrada – turistická mapa 1:15 000*. 1. vydání. Česká Lípa. Geodézie OnLine. 2008.
- [11] CHROMÁ, Martina. *Vaření piva má v Dalešicích tradici*. Ročník 15. č. 68. Třebíč. Horácké noviny. 2004.

[12] CHROMÁ, Martina. *Od jara kulturní památkou: Dalešický pivovar se stává přirozeným kulturním centrem regionu*. Ročník 17. č. 71. Třebíč. Horácké noviny. 2006.

Internetové zdroje:

[13] *Mikroregion Hrotovicko* [online]. [cit. 2012-01-10]. Dostupné z WWW: <http://mikroregion-hrotovicko.unas.cz/>

[14] *Mstěnice-zaniklá středověká ves* [online]. [cit. 2012-01-12]. Dostupné z WWW: <http://hrotovice.unas.cz/mstenice.htm>

[15] *Středověká osada Mstěnice* [online]. [cit. 2012-01-15]. Dostupné z WWW: <http://www.vysocina-news.cz/clanek/stredoveka-osada-mstenice/>

[16] *Dalešická přehrada* [online]. [cit. 2012-01-17]. Dostupné z WWW: <http://pujcovnaclunu.cz/?q=node/23>

[17] *Dalešická přehrada: Turistický průvodce* [online]. [cit. 2012-01-18]. Dostupné z WWW: <http://tixik.com/cs/dalesicka-prehrada-2367110.htm>

[18] *Dalešická přehrada: Toulky na kole, pěšky či autem* [online]. [cit. 2012-01-26]. Dostupné z WWW: <http://alena.ilcik.cz/1107-dalesickaprehrada.php>

[19] *Off-limits* [online]. [cit. 2012-02-10]. Dostupné z WWW: http://www.off-limits.cz/lokality/vodni_plochy/dalesicka-prehrada/

[20] *Zaniklé obce a objekty: Čermákův mlýn* [online]. [cit. 2012-02-21]. Dostupné z WWW: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=1451541>

[21] *Budišovský zpravodaj* [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné z WWW: <http://www.oubudisov.cz/zpravodaj/bz200401.html>

[22] *Zaniklé obce a objekty: Koněšínský mlýn* [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z WWW: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=1451521>

- [23] *Zaniklé obce a objekty: Svobodův mlýn* [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné z WWW: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=1451501>
- [24] *Vítejte na Vysočině: Turistický průvodce* [online]. [cit. 2012-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.region-vysocina.cz/index.php?objekt=1585>
- [25] *Regiony.impuls.cz* [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z WWW: http://regiony.impuls.cz/zpravy/na-dalesicke-prehrade-bude-od-ledna-vozt-turisty-jina-lod/717953&id_seznam
- [26] *Vodní elektrárna Dalešice* [online]. [cit. 2012-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.dalesickaprehrada.cz/vodni-elektrarna-dalesice/>
- [27] *Vodní elektrárna Mohelno* [online]. [cit. 2012-03-15]. Dostupné z WWW: <http://www.dalesickaprehrada.cz/vodni-elektrarna-mohelno/>
- [28] *Přečerpávací vodní elektrárna Dalešice* [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z WWW: <http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/obnovitelne-zdroje/voda/dalesice.html>
- [29] *Vodní elektrárna Dalešice* [online]. [cit. 2012-03-16]. Dostupné z WWW: <http://www.tvinfo.cz/stranky/novinky-elektrarna-dalesice>
- [30] *Zrušené obce při výstavbě Jaderné elektrárny Dukovany* [online]. [cit. 2012-03-22]. Dostupné z WWW: <http://www.obcedukovany.cz/odkaz-na-popisny-dokument-zrusene-obce-pri-vystavbe-jaderne-elektrarny/d-15854/p1=6691>
- [31] *Informační centrum Elektrárny Dukovany* [online]. [cit. 2012-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.cez.cz/cs/vyroba-elektriny/jaderna-energetika/jaderne-elektrarny-cez/edu/informacni-centrum.html>
- [32] *Visit Třebíč* [online]. [cit. 2012-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.visittrebic.eu/tipy-na-vylet/dukovany-informacni-centrum-jaderne-elektrarny/>

[33] *Pivovar Dalešice* [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné z WWW: <http://www.pivovar-dalesice.cz/historie-pivovaru.php>

[34] *Pivovar Dalešice* [online]. [cit. 2012-04-04]. Dostupné z WWW: <http://www.pivovar-dalesice.cz/fotografie.php>

[35] *Marketingová strategie rozvoje CR v turistickém regionu Moravskoslezského kraje* [online]. [cit. 2012-04-07]. Dostupné z WWW: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/cr/rr_ms_12.doc

[36] *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z WWW: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/památkový-fond/památkový-fond/ustydni-seznam-kulturnich-pamatek-cr-775/>

[37] *Národní památkový ústav* [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z WWW: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?IdReg=749338799&oKodOk=6104&Uz=B&PrirUbytOd=03.05.1958&PrirUbytDo=24.03.2012&Limit=25>

Seznam ilustrací

Seznam grafů

Graf č. 1: Návštěvnost IC JE Dukovany v letech 2007 – 2011

Graf č. 2: Návštěvnost VE Dalešice v letech 2007 – 2011

Graf č. 3: Návštěvnost Pivovaru Dalešice v letech 2009 – 2011

Graf č. 4: Byl (a) jste spokojen(á) se službami v tomto zařízení?

Graf č. 5: Byl /a) jste spokojen(á) s úrovní odbornosti a srozumitelnosti výkladu?

Graf č. 6: Jak často navštěvujete toto zařízení?

Graf č. 7: Kdy jste se rozhodl k návštěvě tohoto zařízení?

Graf č. 8: Plánujete toto zařízení navštívit znovu?

Graf č. 9: Co Vás motivovalo k návštěvě tohoto zařízení?

Graf č. 10: Doporučil (a) byste návštěvu tohoto zařízení Vaším známým?

Graf č. 11: Myslíte si, že je toto místo dobře propagováno?

Graf č. 12: Myslíte si, že je toto místo dobře propagováno?

Graf č. 13: S kým jste přicestoval (a)?

Graf č. 14: Jaký je Váš hlavní důvod návštěvy Mikroregionu Hrotovicko?

Graf č. 15: Jaké město Vás v tomto mikroregionu nejvíce zaujalo?

Graf č. 16: Cítíte se v této oblasti bezpečně?

Graf č. 17: Jak dlouho se zdržíte v tomto mikroregionu?

Graf č. 18: Jaké je Vaše pohlaví?

Graf č. 19: Můžete uvést, v jakém kraji bydlíte?

Graf č. 20: Jaká je velikost obce, ve které žijete?

Graf č. 21: Uved'te prosím, do jaké věkové kategorie patřííte?

Graf č. 22: Jaké je Vaše dosažené vzdělání?

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Ceník vstupného prohlídek muzea

Tabulka č. 2: Statistiky návštěvnosti IC – JED v letech 2007 – 2011

Tabulka č. 3: Statistiky návštěvnosti VE Dalešice v letech 2007 – 2011

Tabulka č. 4: Statistiky návštěvnosti Pivovaru Dalešice v letech 2009 – 2011

Tabulka č. 5: Spokojenost výkladu

Tabulka č. 6: Četnost návštěvy zařízení

Tabulka č. 7: Doba rozhodnutí návštěvy

Tabulka č. 8: Plánované návštěvy

Tabulka č. 9: Motivace návštěvy

Tabulka č. 10: Doporučení lokality

Tabulka č. 11: Vnímání propagace objektu

Tabulka č. 12: Přístupnost lokality

Tabulka č. 13: Důvod návštěvy

Tabulka č. 14: Vnímání bezpečí

Tabulka č. 15: Pohlaví

Tabulka č. 16: Kraj

Tabulka č. 17: Velikost obce

Tabulka č. 18: Věková struktura

Přílohy

Příloha č. 1 - Dotazník návštěvníkovi Mikroregionu Hrotovicko

Lokalita: (zaškrtněte lokalitu, kde se nacházíte)

IC JE – DUKOVANY

ELEKTRÁRNA DALEŠICE

PIVOVAR DALEŠICE

1. Byl (a) jste spokojen(á) se službami v tomto zařízení? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne

2. Byl (a) jste spokojen(á) s úrovní odbornosti a srozumitelnosti výkladu? (1 odpověď)			
Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne

3. Jak často navštěvujete toto zařízení? (zaškrtněte 1 odpověď)	
Poprvé	Potřetí
Podruhé	Již vícekrát

4. Kdy jste se rozhodl k návštěvě tohoto zařízení? (zaškrtněte 1 odpověď)	
Návštěvu jsem plánoval již před uskutečněním výletu	
Pro návštěvu jsem se rozhodl až po příjezdu do tohoto regionu	
Jiná odpověď	

5. Plánujete toto zařízení navštívit znovu? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne

6. Co Vás motivovalo k návštěvě tohoto místa? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Známí či přátelé	Internet	Informační centrum	Propagač. materiály
Rozhlas či televize	Noviny	Ostatní (prosím doplňte)	

7. Doporučil (a) byste návštěvu tohoto zařízení Vaším známým? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne

8. Myslíte si, že je toto místo dobře propagováno? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne

9. Myslíte si, je toto místo dobře přístupné turistům? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne

10. S kým jste přicestoval (a)? (zaškrtněte 1 odpověď)		
S rodinou	Přáteli	Školou
Pracovníky	Sám	Ostatní(prosím doplňte)

11. Jaký je Váš hlavní důvod návštěvy Mikroregionu Hrotovicko? (1 odpověď)	
Rekreace či sport	Poznání památek a kultury
Známi a přátelé	Ostatní (prosím doplňte)

12. Jaké město Vás v tomto mikroregionu nejvíce zaujalo? (zaškrtněte 1 odpověď)		
Dukovany	Dalešice	Hrotovice
Rouchovany	Slavětice	Ostatní(prosím doplňte)

13. Cítíte se v této oblasti bezpečně? (zaškrtněte 1 odpověď)	
Určitě ano	Spíše ne
Spíše ano	Určitě ne.....(uveďte důvod)

14. Jak dlouho se zdržíte v tomto mikroregionu? (zaškrtněte 1 odpověď)	
1 den	4 – 6 nocí
1 - 3 noci	6 nocí a více

15. Jaké je Vaše pohlaví? (zaškrtněte 1 odpověď)	
Muž	Žena

16. Můžete uvést, v jakém kraji bydlíte? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Praha	Středočeský	Liberecký	Ústecký
Karlovarský	Plzeňský	Jihočeský	Vysočina
Královéhradecký	Pardubický	Jihomoravský	Zlínský
Olomoucký	Moravskoslezský	Ostatní.....	

17. Jaká je velikost obce, ve které žijete? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Méně než 1 000	1 001 – 5 000	5 001 – 10 000	10 001 – 50 000
50 001 – 100 000	100 001 – 500 000	Více než 500 000	

18. Uveďte prosím, do jaké věkové kategorie patříte? (zaškrtněte 1 odpověď)				
0 – 15	16 – 25	26 – 40	41 – 55	56 a více

19. Jaké je Vaše dosažené vzdělání? (zaškrtněte 1 odpověď)			
Základní	Vyučen	Středoškolské	Vysokoškolské